

DARBININKAS

XLIII NR. 13

910 WILLOUGHBY AVE.
BROOKLYN 21, N. Y.

PENKTADIENIS - FRIDAY, VASARIO - FEBRUARY 14, 1958

Administracija GLENMORE 2-5916
Redakcija GLENMORE 3-7281

10 CENTŲ

Tunisas siekia prancūzus visai iškraustyti

AMERIKA GINCE NEUTRALI, MASKVA DEMONSTRUOJA SAVO PAGALBĄ

Tuniso — Prancūzijos konfliktas gilėja. Po Prancūzijos lėktuvų bombų į Tuniso miestelį Sakiet — Sidi — Youssef Tuniso vyriausybė paskelbė, kad kiekvieną prancūzų laivą, kuris norės įplaukti į Bizertos uostą, Tuniso kariuomenė sutiks šūviais. Uosto krantuose jau esą pastatyti kulkosvaidžiai. Laivai, kurie yra uoste, išplaukti gali nekludomai. Tunisas numato net nuskandinti uosto išėjime keltus, kad sukliudytų prancūzų laivam įplaukti.

Bizertos uostą prancūzai išsidėrėjo iš Tuniso, duodami jam nepriklausomybę. Ten dabar yra sutelkta pusė visos prancūzų kariuomenės, kuri tebestovi Tunise.

Tuniso vyriausybė pakartotinai pareikalavo, kad prancūzų kariuomenė iš Tuniso pasitrauktų. Jei to nepadarys, vėliau turės kelią prasisikinti jėga.

Kitas reikalavimas — prancūzai iš šešių savo konsulatų Tunise turi uždaryti penkis. Prancūzija atsisakė tai padaryti.

Bizerte sustojo darbai laivų statyloje. Tuniso pareigūnai sustabdė apie 4000 darbininkų nuo darbo.

Sovietai pasiskubino paskelbti, kad iš Odesos siūnčia laivą su vaistais ir maistu nukentėjusiems Tuniso bombardavime.

Prancūzijos parlamente min. pirm. Gaillard išaiškino, kaip Tuniso vyriausybė lauzė neutralumą ir provokavo prancūzus; bombardavimas buvęs prancūzų gynimosi veiksmas. Parlamentas pareiškė pasitikėjimą vyriausybei 335 balsais prieš 179.

Valst. sekretorius Dulles stengiasi šiame konflikte išsilaukti neutralus ir abidvi puses sutaukinti. Išskėlė mintį sudaryti neutralių sargybinių liniją pagal Tuniso sieną.

Tunisas siekia, kad konfliktą svarstytų Jungt. Tautos.

TUNISO SĄLYGA

Tuniso vyriausybė vasario 12 pakartojė reikalavimą, kad Prancūzija atitrauktų savo kariuomenę iš Tuniso visai. Tai esanti sąlyga draugiškiems santykiams atstatyti.

AMERIKOS SATALITAS PUSIAU NUTILO

Amerikos satelito Explorer, kuris buvo paleistas sausio 31, vienas radijo siųstuvus po 11 dienų nutilo. Kitas veikia. Armijos specialistai mano, kad jis gali veikti iki balandžio pradžios.

KELEIVIS Į MENULĮ

Lakūnas Donald E. Farnell savo kabinete laikosi gerai. Jo organizmas nerodo pervargimo žymių ir veikia normaliai. Pusę savo "kelionės" jis jau yra atlikęs.

Arabai jungiasi

Jordanijos ir Irako karaliai posėdžiauja ir žada paskelbti tv dviejų arabų valstybių federaciją. Tai atsakymas į Egipto ir Sirijos uniją. Saudi Arabija dar nepasako, kur ji svirs.

Lietuva, Latvija ir Estija atgaus savo teises

Valst. sekr. J. F. Dulles

VALSTYBĖS SEKRETORIAUS PAREIŠKIMAS LIETUVOS, LATVIJOS IR ESTIJOS NEPRIKLAUSOMYBĖS PASKELBIMO KETURIASDEŠIMT METŲ SUKAKČIAI

Sie metai žymi Lietuvos, Latvijos ir Estijos nepriklausomybės paskelbimo 40 metų sukaktį. Nors 1920 Sovietų Sąjunga pripažino jų nepriklausomybę, atsisakydama visiem laikam nuo suverenumo teisių Baltijos valstybėse, 1940 Sovietų vyriausybė smurtu įjungė Lietuvą, Latviją ir Estiją į Sovietų Sąjungą. Šis aktas Jungtinių Valstybių vyriausybės tuojau buvo pasmerktas.

Jungtinės Valstybės tebėra įsitikinusios, kad santykiai tarp tautų turi būti tvarkomi lygybės principu ir vadovaujami teisin-

gumo bei teisės. Jos tiki, kad Lietuvos, Latvijos ir Estijos tautos turi pilną teisę pasirinkti pačios sau politinę, ūkinę ir kultūrinę sistemą. Ryžtingumas, išradingumas ir laisvės meilė charakterizuoja šias Baltijos valstybes. Tos savybės įgalinojų tautiečius čionai duoti vertingą indėlį Jungtinių Valstybių pažangai. Jungtinių Valstybių vyriausybė yra tikra, kad tos pačios savybės Lietuvos, Latvijos ir Estijos tautas perves per dabartines tragiškas dienas ir įgalins jas atgauti teises, kurios joms buvo atimtos neteislingai.

Altas dėkoja valst. sekr. Dulles

Alto vykdomasis komitetas pasiuntė valst. sekr. Dulles telegramą, dėkodamas už jo tvirtą nusistatymą nepripažinti Sovietų užkariavimų rytų Europoje. Telegramoje sakoma:

"Daryti naujas sutartis su vyriausybe, kuri yra sulaužiusi daugelį tarptautinių paktų bei sutarčių ir net derėtis su tokia vyriausybe, kuri savo agresijos veiksmais ir spaudos politika sukūrė dabartinę įtampą — būtų atsisakyti tarptautinės teisės principų ir moralės.

"Amerikos Lietuvių Taryba yra ypatingai dėkinga jums, pone sekretoriau, už jūsų nenuilstančias pastangas remti Sovietų pavergtų tautų teises bei žadinti laisvojo pasaulio sąžinę, kad tos teisės būtų įgyvendintos".

Bedarbių vis daugėja

Bedarbių skaičius sausyje padidėjo 1,200,000. Bendras skaičius pasiekė 4,494,000. Tokio staigaus prieauglio nebuvė nuo karo pabaigos.

Liurdas pradėjo 100 metų iškilmes

Liurde vasario 11 prasidėjo šimto metų sukakties iškilmės. Per garsiakalbius buvo perduodama šv. Tėvo Pijaus XII kalba iš Vatikano. Ji buvo taip pat perduodama ir kitų radijo stotijų. Maldininkų buvo suplaukę 60,000. Daug iš Amerikos.

1956 metais Liurdą buvo aplankę 3 mil.

Le Monde papildomai praneša, kad iškilmėse dalyvavo 20 arkivyskupų bei vyskupų. Tarp jų buvo trys iš Amerikos, trys iš Italijos, vienas iš Kanados, vienas iš Kolumbijos, vienas iš Vokietijos, vienas iš Portugalijos ir vienas iš Airijos.

Vėliavos plėvėsavo 60 tautų. Vienas maldininkas vokiečių iš Konnesreuth (Bavarijoje) pėsčias atėjo į Liurdą:ėjo keturis mėnesius, nešdamas didelį jurdą kryžių, su kuriuo jis žada nu-

Lietuvos naujasis vyskupas

VYSK. V. SLATKEVICIUS, naujai įšventintas Lietuvoje Nuotrauka iš 1944 metų

Jaunimo jungtinės tautos?

Vasario 8, ukrainiečių iniciatyva, jų jaunimo namuose New Yorke buvo sušauktas tarptautinis jaunimo organizacijų atstovų susirinkimas. Dalyvavo apie 150 atstovų šių tautybių: ukrainiečiai, turkai, lietuviai, vengrai, filipinai, latviai, žydai, bulgarai. Susirinkimas buvo politinio pobūdžio. Iš kiekvienos tautybės vienas asmuo buvo pakviestas į garbės prezidiumą. Jo pareiga buvo papasakoti dalyviams apie savo tautą ir valstybę, nušviesti jaunimo organizacijų veiklą.

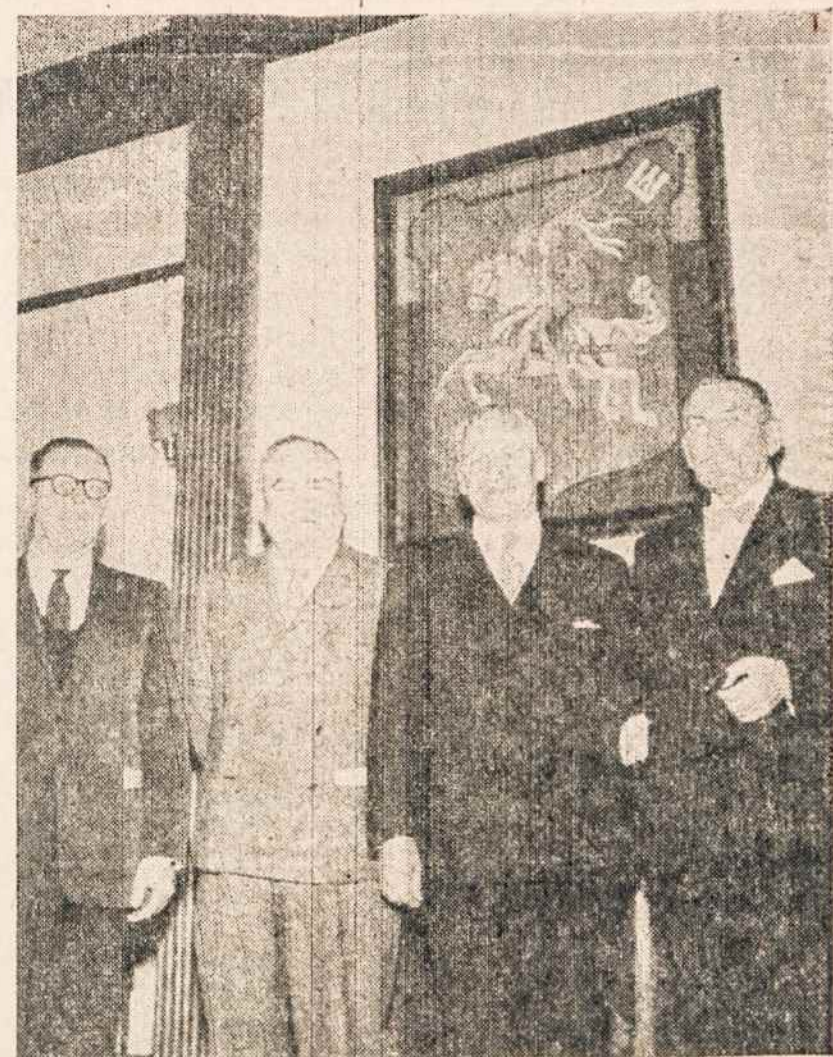
Šalia to kalbėtojai pasisakė prieš komunizmo tiraniją ir siūlė sujungtom jaunimo jėgom laisvame pasaulyje konkrečiais žygiais mažinti komunizmo pavojų.

Jei pavyks įgyvendinti iniciatorių tikslus, tai šis susirinkimas būtų pradžia jaunimo jungtinių tautų, kurios pirmoje eilėje sujungs jaunimą iš sovietinių kraštų ir kitų tautų antikomunistiškai nusiteikusių jaunimą. Šios organizacijos pagrindinis darbas būtų ieškoti priemonių efektyviai kovai prieš komunizmą ir siekti pavergtų tautų išlaisvinimo. Lietuviam šiame susirinkime atstovavo Romas Kezys.

MIRUSIEJI IR GYVIEJI VILNIUJE

Vilniuje mirė kun. Pranas Bieliauskas, buvęs Vilniaus krašto veikėjas ir lietuvių liaudies melodijų rinkėjas.

Mirė taip pat buvusio Vilniaus gimnazijos direktoriaus M. Šikšnio žmona. Muzikas A. Krutulis atšventė savo amžiaus 70 metų jubilėjų.

BALTIJOS VALSTYBIŲ atstovų pasitarimai Washingtone Lietuvos Pasiuntinybėje. Iš dešinės į kairę: J. Kaiv — Estijos, J. Kačkas — Lietuvos, dr. A. Spckke — Latvijos, ir Latvijos Pasiuntinybės patarėjas — A. Dinbergs.

AMERIKA ATSIŠAKYS NUO DULLES? AR JI GALI PAKEISTI SENATORIAI?

Amerikos nuolaidos Maskvai dėl viršūnių konferencijos

"Viršūnių konferencijai" Sovietai pakartojė savo būtiną sąlygą: jokios užsienių reikalų ministerių konferencijos prieš viršūnių susitikimą. Tas reikalavimas nukreiptas prieš valst. sekr. Dulles. Sovietai sutiko, kad

gali būti konferencijai rengiamasi tik per "diplomatinius kanalus".

Maskvos akiplėšiškos atakos prieš Dulles sukėlė pasipiktinimą kongrese ir spaudoje. Dulles vardas Amerikoje ir Europoje pakilo.

Pats Dulles betgi spaudos konferencijoje vasario 11 pasakė labai dėmesio vertus žodžius: viršūnių konferencijai nebūtina užsienių reikalų ministerių konferencija.

Tie žodžiai gali reikšti, kad Amerika atsisako nuo ligšiolinio savo reikalavimo, kad viršūnių konferencija paruoštų užsienių reikalų ministerių konferenciją. Tai jau nuolaida Maskvai ir susitikimas su Maskva bendrame punkte: vietoj ministerių tebus tik diplomatiniai kanalai.

Po tokio pareiškimo su nauju siūlymu atėjo spaudoje D. Lawrence (NYHT).

Lawrence priminė, kad Amerikos konstitucija numato, jog prezidentas sutartis gali daryti tik pritarus senato. Priminė, kad prez. Wilsonas, vykdamas į Versalį, į taikos pasirašymą, atsisakė pasiminti senatorius ir už tai visą laiką buvo kritikuojamas. Panašiai pasielgė Jaltose Rooseveltas, ir lig šiol laikoma jam tai klaida.

Sutartis, kol ji nėra senato patvirtinta, negalioja. O kadangi dabartinė viršūnių konferencija svarstys kariuomenės atitraukimą, nusiginklavimą ir kt. svarbius reikalus, tai Lawrence ragina senatą šalia prezidento sudaryti savo delegaciją. Jei būtų šalia prezidento senato daugumos ir mažumos lyderiai, tada galima būtų sakyti, jog tai yra Amerikos viršūnė, kuri autoritetingai gali tarti žodį Amerikos vardu.

KĄ SAKO GRĮŽE IS SOVIETŲ

Vokietijos mokslininkų, kuriuos Sovietai buvo išsivežę, apie 10 vasario 12 grįžo į vakarų Vokietiją. Vienas iš jų, dr. P. Lertes, pasakojo, kad Sovietai labiausiai domėjosi tais mokslininkais, kurie buvo dirbę prie V-1 ir V-2 raketų. Lertes negalys griežtai tvirtinti, ar Sovietai turi raketas, kuriom gali iš Rusijos apšaudyti Amerika, tačiau jis tai prileidžia. Esą Sovietai daug ko nesą paskelbę.

Darbininkas kitą savaitę ryšium su Washingtono gimtadieniu išeis tiktai trečiadienį, vasario 19.

Kada ūkinis gyvenimas atsigaus?

Prezidentas Eisenhoweris vasario 12 paskelbė, kad ūkinis gyvenimas persivers į gerėjimo pusę nuo kovo mėn.

Ūkio specialistai mokslininkai pasisakė abejoja tuo optimizmu.

JOHNO DRAUGAS TAIP PAT SUIMTAS

Vokietijos saugumo buvęs šefas dr. John išgarsėjo tuo, kad 1954 pabėgo pas komunistus į rytų Berlyną; ten niekų priešnekęs, vėl pabėgo ir vakarų Berlyną ir Vokietijos teismo buvo pasmerktas 4 metams už valstybės išdavimą.

John aiškino, kad iš vakarų Berlyno jis buvęs pagrobtas jo draugo dr. W. Wohlgenutho, kuris jį prieš tai buvo vaistais užmigdęs. Teismas tuo nepatikėjo, o pats Wohlgenuthas į teismą neprisistatė liudyti, nes buvo pabėgęs su savo sekretore taip pat į rytų Berlyną ir Vokietijos policija nedavė garantijos, kad atvykęs nebus suimtas.

Siemet vasario 11 W. Wohlgenuth buvo suimtas vakarų Berlyne. Suimtas tuo būdu, kad jo sekretorei buvo leista grįžti į vakarų Berlyną; kai ji sugrįžo, policija prie jos buto dežuravo. Pereitą savaitę jos atlankyti atvyko iš rytų Berlyno ir Wohlgenuthas. Policija jį ir sučiupo. Tik dabar paaiškės, kočia buvo jo rolė John istorijoje.

Tarp atsilankiusių vienas buvo studentas

Atomo skaldymo, raketos, satelito amžius jau prasidėjo. Jis iš pagrindų pakeičia pasaulio valdymą ir jį perduoda į kitas rankas — į specialistų, technikų rankas. Nuo technikų sumanymo ir veiklos greitumo priklauso valstybės galybė ir jos pirmavimas tarp kitų. Jų sugalvoto mygtuko paspaudimas milijonams gali pagreitinti mirčių.

Technikas specialistas daro brangesnis už pinigą. Kai paskutinis karas baigėsi, jo laimėtojai puolėsi dalintis labiausiai neauka, bet tuos specialistus, kurie tyrinėjo atomus ir gamino raketas. Šimtai raketos specialistų buvo išgabenta į Sovietus, gal tiek pat jų atsidūrė Amerikoje. Vokiečių raketų paruošti braižiniai, apie 80, atsidūrė sąjungininkų rankose kaip didelis karo turtas.

Ką reikė vokiečių technikų pasidalinimas tarp karo laimėtojų, viešumai paaiškėjo tik po 12 metų, kai buvo paleistas pirmas sputnikas, kai Amerika pasiuntė savo pirmą satelitą į erdves.

Sputnikas, satelitas yra tik pats viso tyrinėjimo žiedelis, bet tikroji galybė, kuri ir patį satelitą kelia į erdves, yra raketa. Prie raketos istorijos pradžios čia ir sustojame.

TIK FILMAS...

Buvo 1929 metai. Vokietijoje Ufa norėjo padaryti fantastinį

PARAMA IZRAELIUI

Izraeliui remti organizacija pasiryžo šiemet surinkti Izraelio reikalams 75 milijonų dolerių. Rinkti 28 kraštuose. Amerikoje propaganda pradėta vasario 8 ir jau pirmą dieną buvo 15 milijonų. Nuo 1951 Izraeliui jau surinkta daugiau nei 325 milijonai.

Koegzistencija praktikoje

Cekoslovakijoje kalėjimuose ir koncentracijos stovyklose laikoma 450 — 500 katalikų kunigų. Penki vyskupai yra ar kalėjimuose ar namų arešte. Tai pranešė Austrijos katalikų spaudos agentūra.

Yra laimingų nelaimių

Ralph Rosenberg, 73 metų, 1956 gruodyje iš New Jersey išvyko į Floridą autobusu. Washingtono autobusą keitė ir apsižiūrėjo, kad neturi piniginių, kurioje buvo jo viso gyvenimo sutaupos. Greit skambino kompanijai. Tik šiom dienomis kompanija jam pranešė, kad atsidūrė jo pinigine su 14,150 dolerių.

● Kas yra brangesnis už pinigą? ● Gal moteris mėnulyje? ● Kaip ji ten galėjo patekti ir kaip ją parodyti? ● Tai sprendė vokiečių filmas ir už nieką sumokėjo 35.000 markių ● Bet iš to "nieko" išėjo artilerijos revoliucija ● Pirmoji raketa pakyla iš savo aerodromo prie Berlyno ● Jos pažiūrėti buvo atėjęs studentas Werner von Braun

filma, kuris buvo sugalvotas Thea. v. Harbous ir inscenizuojamas Friz Lang. Filmas buvo vardu "Moteris mėnulyje". Reikėjo čia fantazijos. Reikėjo efektų, kaip moteris pakyla ir nuskrenda į mėnulį. Filmas gamintojai surado du specialistus, kurie jau anksčiau suko galvas dėl raketos. Tai buvo profesorius Hermann Oberth, teoretikas, žmogus su didele fantazija ir atkaklumu, ir kitas žmogus — Rudolf Nebel — buvęs karo lakūnas, didelės veiklos, dinamiškos, praktikas žmogus. Ufa paskyrė 35,000 markių raketų gamybos efektams, ir abudu vyrų emėsi darbu. Darbo karštyje jiems rūpėjo daugiau nei efektai — jie norėjo, kad raketa būtų ne tik reklama, bet ir tikrai galėtų skristi.

PASKUI JAU BUVO "ARTILERIJOS REVOLIUCIJA"

Raketos nespėjo filmui pagaminti. Ufa praėjo noras, rodė nebeaktuali. Išduotus pinigus nurašė į nuostolius, ir tuo reikalą baigė. Bet tuo nesibaigė iniciatorių darbas. Jie pasijuto idėjos apstėti. Praktikas Nebel su atkaklumu lino į ministerijas, kad sudomintų raketos idėja ir gautų pinigų jos gamybai. 1930 liepos 16 pirmu eksperimentu pasisekė sudominti valdžios įstaigas, kurios pripažino, kad tai gali būti "artilijos revoliucija."

Oberthui ir Nebel buvo leista išsineuoti už 10 markių metams prie Berlyno, Reinickendorf, didžiulį sklypą, kuris priklausė muniejų sandėliams.

Gavę 25 bedarbius, jie pradėjo valyti plotą, kad padarytų pirmą pasaulį raketų aerodromą.

DAR PASKIAU: TO PAVYDĖS VISAS PASAULIS

Atėjo į pagalbą spauda. Oberth ir Nebel turėjo gerą pažįstamą "Berliner Tageblatt" redakcijoje. Berlyniečiams buvo staigmena, kai 1930 lapkričio 2 "Berliner Tageblatt" pirmame puslapy paskelbė: "Raketų aerodromas Berlyne!" Nurodė, jog tai išradimas, kurio dar vienas žingsnis, ir visas pasaulis pavydės. Berlyniečiai pradėjo lankytis būriais pasižiūrėti. Lankytojų skaičius augo, kada spauda ir radijas kėlė vokiečių išradimų garbę. Publikos džiaugsmui viena dieną raketa paleido su dideliu triukšmu.

Berlyniečiai žavėjosi ir grįžo namo. Iš jų liko tik vienas. Tai buvo 18 metų studentas, kuris rodė kuklus, užsidaręs, bet pilnas entuziazmo raketai. Jis pasisiūlė su savo paslaugom. Jo vardas buvo Werner von Braun.

SGT. ROY A. RHODES iš Eatontown, N. J., patrauktas į teismą Washingtono. Kaltinamas, kad eidamas Sov. Rusijoje pareigas šnipinėjo bolsėvikų naudai

Sausio Aidai

"Aidų" šių metų sausio numeris savo išore atstovauja dail. V. Petravičiaus kūrybai, kurios idėja 14 iliustracijų. Šiuo numeriu pagerbtas dailininkas 25 metų kūrybinio darbo sukakties proga.

Tekste skaitytojas ras prel. Jono Balkūno straipsnį apie Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimą.

Jurgis Blekaitis rašo apie Balio Sruogos kūrybos bruožus, savo straipsnyje išskeldamas šio rašytojo veržlumą, kūrybinį veidą ir gyvenimo tragediją.

Dr. Jonas Matusas nušviečia Lietuvos žemės ūkį iki XVI-to amžiaus pabaigos. Straipsnis gausiai dokumentuotas istoriniais daviniais.

Siame numeryje spausdinamas ir Vydūno fragmentas apie kalbą, prisimenant šio rašytojo 5 metų mirties sukaktį.

Be to, randame Leonardo Žitkevičiaus, Vitalijos Bogu taitės eilėraščių ir Nelės Malzaitės novelę "Kraitinis suolas".

Apžvalginėje dalyje M. Krupavičius rašo apie prancūzų literatą Georges Bernanos, V. Kaziūnas pateikia popiežiaus kalėdinės kalbos pagrindines mintis, Paulius Jukus apibūdina dail. V. Petravičiaus kūrybą, Jonas Rugis supažindina su geofizinių metų uždaviniais, L. Andriekus rašo apie lietuvių studijuojantį jaunimą. J.G.

VISA MŪSŲ VEIKLA REMIASI DOSNIA AUKA

Aukoti, ar ne?

Draugas vasario 8 vedamajame pastebi, kad tokis klausimas kai kur esąs keliamas spaudoje ir susirinkimuose. Draugas jį vaizdžiai ir tiksliai atsako:

"Aną dieną atspausdinome Vliko atsišaukimą, kuriame buvo duota antraštė "Žinok, lietuvi, Vilkas esi tu". Šį kartą mes norime pridėti dar keletą sakinių, būtent: "Žinok, lietuvi, Altas esi tu", "Žinok, lietuvi, Balfas esi tu", "Žinok, lietuvi, Bendruomenė esi tu"; "Žinok, lietuvi, Lietuvos laisvintojas, kultūros ir lietuviybės išlaikytojas esi tu"... Jei tu neaukosi, niekas kitas tavo vietoje neaukos, niekas kitas už Lietuvos laisvę nekovo, niekas kitas lietuvių kultūros ir pačios lietuviybės nepalaikys.

"Visa mūsų veikla remiasi dosnia mūsų pačių auka".

Ar tai tinka Alto vardu?

Naujienose vasario 8 paskelbtas pasikalbėjimas su Clevelando Alto vicepirmininku L. Leknicku apie Alto veikimą. Kai korespondentas paklausė, ką Alto vicepirminin-

SPAUDA

kas dar norėtų ką nuo savęs pridėti, jis atsakė:

"Pirmausia reikia nuoširdžiai dėkoti "Naujienų" redaktoriui, kad duoda vietos tokiems pasikalbėjimams, nes kitur mes to pasigendame (pabr. D.). Juk mes visi rūpinamės ir dirbame mielos tėvynės laisvei atgauti, bet su širdgėla reikia pabrėžti, kad turime ir tokią spaudą bei žmones, kurie tą laisvės kovos darbą sąmoningai trukdo ir tai "lietuviybės" vardu.

Alto vicepirmininkas, dėkodamas Naujienom, apkalta kita lietuviška spaudą, kad ji neduodanti vietos Alto darbam nuvesti ir net trukdanti sąmoningai laisvės kovos darbą.

Turbūt, ir pats kaltintojas netiki tuo, ką sako. Ar tikslu tokius kaltinimus svaidyti kaip tik Alto vardu ir dar prieš Vasario 16?

Katalikų aukojimą komunistai siūlo pavyzdžiu saviesiems

Laisvė, kuri iš dienraščio virto jau tik du kartu savai-

tėje, vasario 6 skundžiasi, kad jos šalininkai nenori skaityti dviejų komunistinių laikraščių — dienraščio Vilnies ir dukart savaitinio Laisvės. Savo šalininkam, nenorintiem skirti komunistinei spaudai pinigų, nurodo sekutiną pavyzdį:

"Pasižiūrėkime prie progos į savo kaimyną, gerą parapijoną, kiek jis aukoja saviems reikalams. Pavyzdžiui: jis su žmona kas nedėdieniais nuėjęs į bažnyčią mažiausiai po kvoderį įmetą į skarbonką... O be to jie be laikraščių irgi nebūna. Pas juos rasi bent du ar tris jų pakraipos laikraščius. Tai palyginkime jų išlaidas su tų draugų, kurie tik vieną laikraštį prenumeruoja, pamatysime didelį skirtumą."

Skirtumas dar yra ir tas, kad "Laisvės" ir "Vilnies" rėmėjai savo kvoderiais meta į "raudonąją skarbonką" paremti komunistų imperialistiniems siekimams, kuriuos vykdo tų laikraščių garbinamoji Sovietų Sąjunga.

PRIE ŠVELNIOS JAUNYSTĖS GRAUDAUS KAPO...

Vasario 8. Washingtono įvyko nepaprastai graudžios jauno, žavėtinai simpatingo Izabelės ir Juozo Laučků sūnaus Juozuko laidotuvis.

Nebuvo tai vien tik Juozo Laučkos didelis populiarumas, kuris prie šio karsto sutelkė tiek daug žmonių. Užteko tik dvylikos metelių, kad ir pats Juozukas pasidarytų taip visų mylimas. Mandagus, švelnus, gražiai išauklėtas jis buvo tikras mažas džentelmenas. Jo lino mėlynumo akyse nuolat žaidė nuostabiai patraukli jaunystė. Nuo jo lūpų niekad nenuslinko maloni šypsena. Tas labai gražiai nuaugęs šviesiaplaukis jaunuolis buvo tipiškas nordikas, tikras lietuviškos giminės reprezentantas. Jo lietuvių kalba buvo be mažiausio svetimakcento, skambanti jo lūpose visos tos kalbos gražumu ir me-

A. A. LAUCKŲ JUOZUKO ATMINIMUI.

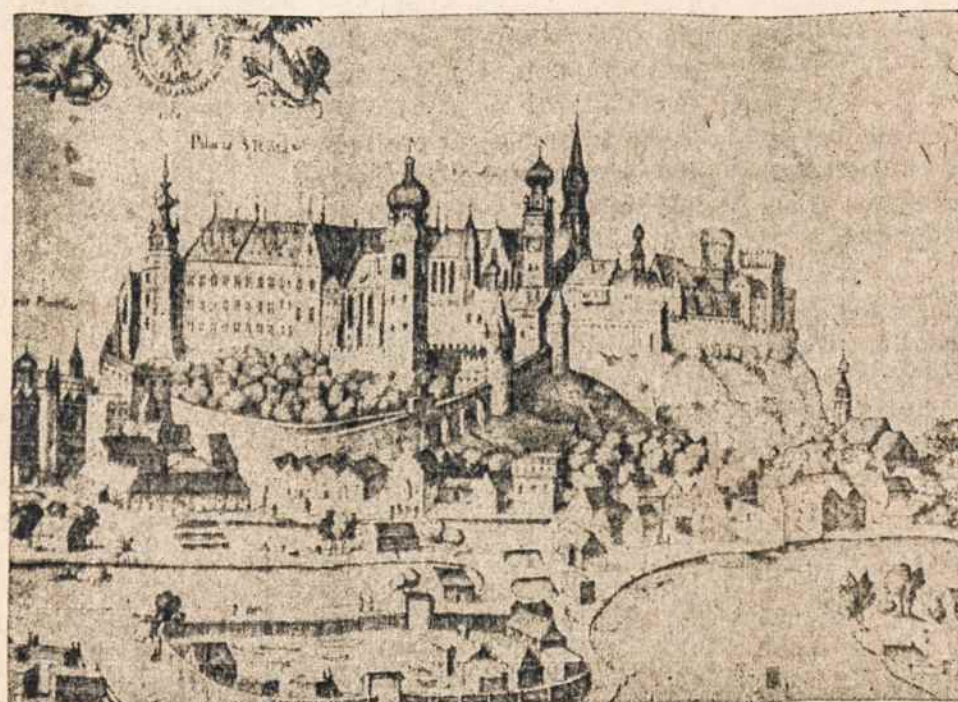
lodingumu. Jis buvo paveldėjęs savo gerosios motinos širdies jautrumą ir savo tėvo didelį socialumą. Mėgo žmones, spėjo įsigyti daugybę draugų net ir iš gerokai už jį vyresnių žmonių. Jo mažos širdies šilumos užteko visiems, kuriuos jis sutiko savo trumpame gyvenimo kely.

Su juo atsiveikinti atėjo beveik visi Washingtono lietuviai. Atvažiavo giminės ir draugai iš toli. Prie jo karsto meldėsi du broliai kunigai. Mackevičiai (Izabelės Laučkienės pusbroliai), čia buvo skaismo prislėgtas jo senelis Mocejūnas iš Rochesterio Izabelės sesutė Olga Stankaitienė, jos brolis Pranas ir kiti giminės bei artimieji. Pats Lietuvos atstovas Washingtono p. J.

Kajeckas palydėjo Juozuką. Taip pat Voice of America lietuviškas personalas ir didelis būrys žmonių dalyvavo jo paskutinėje kelionėje. Retai kam užteko kietos valios sulaukyti ašarą, kai žvarbiam vasario vėjui staugiant, jis buvo lydimas į kapus

Kai mirštą tie, kurie daug padarė, guožiamės tuo, kad jų darbai palieka. Bet kai mirtis skina vos pražydusią ir labai daug žadančią jaunystę, nedavus progos įvykdyt didžiojo žmogaus paskirimo, — nelengva nutildyt širdies skausmą. Prie šio kapo bet gi yra viena didžioji paguoda: katalikai esame ir tikime, kad mirtis tai vartai į amžinybę. O todėl ne kur kitur, bet į tą šviesų, naują gyvenimą išėjo ir tas sunkios ligos čia iškankintas Izabelės ir Juozo Laučků mažasis angelas.

H.

Kur gimė Šv. Kazimieras?

ŠV. KAZIMIERAS gimė Krokuvoje, Voveliopylyje, prieš 500 metų. Jo tėvas — Kazimieras, Didysis Lietuvos kunigaikštis ir Lenkijos karalius; motina — Elzbieta, iš garsios Habsburgų giminės. Šioje pilyje karalaitis Kazimieras augo, mokėsi, kol tėvas įjungė į valstybės darbus.

Apie tai plačiai parašyta Zenono Ivinskio knygoje "SV. KAZIMIERAS". Ten sutelkta naujausia medžiaga iš Vatikano ir kitų archyvų. Knyga turi 222 psl. teksto, gausiai iliustruota šventojo gyventos aplinkos vaizdais.

Knyga bus reikalinga šiais metais visiems, nes minime 500 metų šventojo gimimo sukaktį. Jos kaina tik 3 dol. Užsakymus siųskite: Darbininkas, 910 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

KAS GYVENA NEW YORKE AR PRAVAZIUOJA PRO NEW YORKE BŪTINAI APLANKYKIT GELEŽINKELIO STOTY GRAND CENTRAL.

ANTIBOLŠEVIKINĘ PARODĄ

PARODA VEIKIA VISAS 24 VALANDAS. TRUKS IKI VASARIO 19

1918 METŲ ĮVYKIAI LIETUVOJE

ANTANAS SMETONA — Lietuvos prezidentas
1919-1920, 1926-1940

ALEKSANDRAS STULGINSKIS —
Lietuvos prezidentas 1920-1926

DR. KAZYS GRINIUS — Lietuvos prezidentas 1926
Ir VI ministrų kabineto pirmininkas

Lietuva per 22 nepriklausomus metus: 1918-1940

Lietuva, 1918 atstaciui savo nepriklausomai valstybei, išgyveno nepriklausomai tik 22 metus. To laiko trumpą tarpą, ligi 1920 pabaigos, ėjo karai už valstybinę gyvybę — su bolševikais, bermontininkais, lenkais.

Nuo 1921 pradžios ėjo jau tik valstybės organizavimo ir kūrimo laikai.

Kurie įvykiai buvo kertiniai tame nepriklausomos Lietuvos 22 metų laikotarpyje?

UŽSIENIO POLITIKOJE

Nepriklausomybę paskelbus ir ją ginklu apgynus, prasidėjo kova už Lietuvos pripažinimą, už žemių išlaikymą, atgavimą diplomatinėmis priemonėmis, už santykius su kaimynais.

1918 kovo 23 Vokietija pripažino Lietuvą pirmoji. 1919 rugsėjo 24 Anglija pripažino de facto. 1922 liepos 13 Ambasadorių konferencija pripažino de jure. 1922 liepos 27 Amerika pripažino d. j. 1922 lapkričio 10 Vatikanas pripažino d. j. 1922 gruodžio 23 Prancūzija, Italija ir Japonija.

1921 rugsėjo 22 Lietuva priimta į Tautų Sąjungą.

Tarptautiniai santykiai su Lenkija buvo nelaimingiausi:

PROF. AUGUSTINAS VOLDEMARAS, I ir XIV ministrų kabineto pirmininkas

1920 spalio 7 paliaubų sutartis Suvalkuose. Bet ją sulaužius, Lenkija spalio 9 užėmė Vilnių. Nuo tada Lietuva su Lenkija bylinėjosi Tautų Sąjungoje ir Haagos teisme:

1920-21-22 Tautų Sąjungos atstovas belgas Hymansas mėgino sutaukinti. 1921 gegužės 20 jo projektas: Vilnius su sritimi priklauso Lietuvai, bet dalinamas į du kantonus, kalbos vartojamos lenkų ir lietuvių, Lietuva padaro politines, karines, ūkines konvencijas su Lenkija. Lietuva ne priėmė, norėdama, kad būtų atstatyta Suvalkų sutartis; Lenkija nepriėmė, nes ji Vilnių turėjo. Tautų S-ga 1922 sausio 11 apgalvotavo Hymanso projektą atmetimą ir tuo klausimą baigė. Lietuva mėgino daug sykų atnaujinti Vilniaus klausimą Tautų Sąjungoje. Bet

„Nuo 1922 Lietuvai Vilniaus byloje fatališkai nevyko. Nė vienas jos žygis neturėjo pasisekti, nė vienas jos reikalavimas ne buvo išpildytas“ (J. Purickis). Lietuva nutraukė santykius su Lenkija, o Lenkija jų reikalavo kaip dabar „koegzistencijos“; tada byla iškilo Haagos tarptautiniame tribunole. 1931 Liet. j. laimėjo. Po nevykusių neoficialių derybų dėl santykių atnaujinimo Lenkija 1938 kov. 17 ultimatumu išreikalavo užmegsti santykius su Lenkija, status quo pagrindu, t. y. visai neliečiant Vilniaus klausimo.

Santykiai su Vokietija buvo geri iki Hitlerio įsivaikėjimo.

1923 sausio 15 m. Lietuvos sukilimas ir Klaipėdos krašto prisijungimas prie Lietuvos tų santykių nesugadino. Tik su nacionalsocializmo stiprėjimu Klaipėdos krašte ėmė naciai reikšti siekimus prisijungti prie Vokietijos. Vokiečių iškelta prieš Lietuvą byla Haagos teisme 1932 rugpjūčio 11 Lietuva laimėjo tuo, kad teismas pripažino Lietuvos suverenumą Klaipėdos kraštu.

1939 kovo 22 Vokietijos ultimatumas Lietuvai atsakyti nuo Klaipėdos.

1939 rugsėjo 11 Lietuva pasiskelbė savo neutralumą Vokietijos kare su Lenkija, nors Vokietija spaudė žygiuoti prieš Lenkiją ir dėtis su Vokietija.

1939 rugsėjo 28 slaptoje Vokietijos-Sovietų Sąjungos sutartyje Vokietija pripažino Lietuvą Sovietų Sąjungai.

Kovos su bolševikais baigėsi 1920 liepos 12 taikos sutartim. Joje įsakmiai buvo pripažįstamas Vilnius Lietuvai.

Santykiai su šv. Sostu buvo menkesni negu patenkintami.

1926 balandžio 4 Vatikanas įkūrė Lietuvoje bažnytinę provinciją, padarydamas vietoj buvusių dviejų vyskupijų penkis. 1927 rugpjūčio 27 pasirašytas konkordatas su šv. Sostu. Kalbinimas Vatikanui atstovui, kad jis palankesnis kitai valstybei ne Lietuvai, paskatino Lietuvos vyriausybę paprašyti, kad at-

giamasis seimas, kurį atidarė Gabrielė Petkevičaitė sekretoriaujant Muraškaitėi. Seimo pirmininkas buvo A. Stulginskis.

1922 kovo 29 priimtas žemės reformos įstatymas.

1922 rugpjūčio 1 priimta Lietuvos konstitucija.

1922 rugsėjo 25 įvestas litas.

1923 lapkričio 13 susirinko pirmasis seimas; prezidentu išrinko Aleksandrą Stulginskį.

1924 kovo 12 pirmas seimas

ARKIVYSK. J. SKVIRECKAS — pirmasis Lietuvos metropolitas

VYSK. J. STAUGAITIS — buvęs seimo pirmininkas

1926 rugpjūčio 27 pasirašyta su Maskva nepuolimo sutartis.

1939 spalio 10 Sovietai išreikalavo iš Lietuvos tarpusavio pagalbos sutarties, pagal kurią įvedė raudonosios armijos bazes.

1940 gegužės 25 Sovietai pasiskelbė kaltinimus Lietuvai dėl tariamai pagrobtų raudonarmiečių.

1940 birželio 14 Maskvos ultimatumas, po kurio ėjo karinė okupacija.

stovas išvyktų. Konkordate sutartų dalykų nevykdymas ir vyriausybės žmonių pareiškimai, kad Vatikanas ginklų neturi, skatino Vatikaną su nepasitikėjimu žiūrėti į Lietuvos vyriausybę.

VIDAUS POLITIKOJE

Valstybinėms formoms sukurti ir įstatymais paversti daugiausia pastangų skirta demokratiniame laikotarpyje.

1920 gegužės 15 susirinko stei-

paleistas ir gegužės 12-13 išrinktas antrasis.

1926 gegužės 8,9,10 išrinktas trečiasis seimas. Rinkimus laimėjo socialdemokratai ir liaudininkų-tautininkų blokas. Prezidentu išrinktas dr. Kazys Grinius.

1926 gruodžio 17 karinis perversmas, nušalinęs iš prezidentų K. Grinių ir pastatęs A. Smetoną.

1927 balandį A. Smetona

MYKOLAS SLEZEVIČIUS — II, IV ir VIII ministrų kabineto pirmininkas

PROF. PRANAS DOVYDAITIS, III ministrų kabineto pirmininkas

PROF. ERNESTAS GALVANUSKAS — V, VII, VIII ir IX ministrų kabineto pirmininkas

ANTANAS TUMENAS — X ministrų kabineto pirmininkas

VYTAUTAS PETRULIS — XI ministrų kabineto pirmininkas

Vasario 16: Lietuvos nepriklausomybės paskelbimas.

Kovo 23: Vokietijos kancleris Hertlingas pranešė, kad Vokietija pripažįsta Lietuvos nepriklausomybę, bet 1917.12.11 nutarimo pagrindais, t. y. sudarius įvairias konvencijas su Vokietija.

Birželio 4: Lietuvos Taryba nutarė kviešti kunigaikštį Urachą Lietuvos karalium.

Birželio 25: Vokietijos kancleris pranešė, kad Uracho išrinkimo Vokietija negali pripažinti, kol nebus sudarytos su Vokietija konvencijos.

Liepos 11: Lietuvos Taryba nutarė pasivadinti Lietuvos Valstybės Taryba.

Rugpjūčio 20: Vokiečių okupacinė valdžia pranešė Lietuvos Valstybės Tarybai, kad nors Lietuvos valstybė pripažinta, bet Taryba neturi vyriausybės funkcijų.

Spalio 8: Taryba kreipėsi į Vokietijos kanclerį, kad nekludytų sudaryti Lietuvos vyriausybę ir perduotų jai krašto valdymą.

Lapkričio 2: Valstybės Taryba panaikino kunigaikščio Uracho kvietimą į Lietuvos karalius.

Lapkričio 5: Valstybės Tarybos prezidiumas pavedė prof. Augustinui Voldemariui sudaryti Lietuvos vyriausybę.

Lapkričio 11: Pirmoji vyriausybė buvo pristatyta Tarybai tokiomis sudėties; Augustinas Voldemaras min. pirm. ir užs. r. min., Vladas Stašinskas vidaus reika. min., Petras Leonas teisingumo, Martynas Yčas prekybos ir pramonės, Juozas Tubelis finansų ir valstybės turtų, pulk. Mykolas Velykis apsaugos. Juozas Voronko min. be portfelio gudų reikalui, Jokūbas Vigodskis žydų reikalui, Jonas Yčas švietimo ministerijos valdytojas.

Lapkričio 16: Sudaryta Prūsų Lietuvių Tautinė Taryba, kuri pradėjo naują akciją už M. Lietuvos susijungimą su Lietuvos valstybe. Jos pirmininkas — dr. Vilnius Gaigalaitis, nariai Viktoras Gailius, Erdmonas Simonaitis, Jonas Vanagaitis.

Lapkričio 20: Berlyne pirmas Lietuvos atstovas dr. Jurgis Saulys.

Lapkričio 23: Pirmas išakymas kariuomenei: sudaroma apsaugos taryba iš pulk. Chaleckio, papulkininkio Nastopkos ir gyd. papulk. V. Nagevičiaus.

Lapkričio 30: Prūsų Lietuvos Tautinė Taryba pasiskelbė deklaraciją už M. Lietuvos prisijungimą prie Lietuvos valstybės.

Gruodžio 5: Valstybės Taryba priėmė Vilniaus universiteto statutą.

Gruodžio 8: Vyskupas Jurgis Matulaitis perėmė Vilniaus arkivyskupo pareigas.

Gruodžio 8: Lietuvos ir Gudi-

paleido seimą ir naujo nešaukė, tuo ir baigėsi demokratini laikotarpis! Prasidėjo autoritetas.

1928 gegužės 26 A. Smetona paskelbė naują konstituciją, kur parlamento funkcijos labiau perkeltos prezidentui.

1938 išrinktas A. Smetonos seimas.

1938 vėl pakeista konstitucija, vyriausias funkcijas atiduodama į prezidento rankas.

(Nukelta į 5 pusl.)

jos komunistų partijos komitetas, veikęs Rusijoje, paskelbė „Lietuvos laikinąją darbininkų revoliucinę vyriausybę“, V. Kapusko-Mickevičiaus vadovaujamą. Ji turėjo nuversti Valstybės Tarybą ir paimti valdžią, raudonajai armijai ginklų remiant. Sovietų Sąjunga ją pripažino lapkričio 22.

Gruodžio 23: Į Lenkijos siūlymą sudaryti bendrą gynybą nuo bolševikų Lietuvos vyriausybė sutiko, kad Lenkijos kariuomenė būtų įleista į Lietuvos teritoriją, jeigu Lenkija pripažins Lietuvą. Protestavo prieš Lenkijos paskirtus komisarus Vilniaus, Suvalkų, Kauno ir Gardino buv. gubernijom valdyti.

Gruodžio 26: Vladas Stašinskas, vietoj išvykusio į užsienį min. pirm. Voldemaro, įteikė vyriausybės atsistatydinimą.

Gruodžio 26: Sudaryta Mykolas Slezevičiaus vyriausybė.

Gruodžio 29: Paskelbtas vyriausybės atsisaukimas, kad būtų savanoriai į kariuomenę.

ANTANAS MERKYS — XVIII ministrų kabineto pirmininkas

GEN. VLADAS ČERNIUS — XVII ministrų kabineto pirmininkas

KUN. VLADAS MIRONAS — XVI ministrų kabineto pirmininkas

DR. LEONAS BISTRAS — XII ministrų kabineto pirmininkas

JUOZAS TUBELIS — XV ministrų kabineto pirmininkas

Švietimas nepriklausomos Lietuvos laikais

Nepriklausomoji Lietuva, mažai berado mokyklų, kurių gausu buvo prieš caro okupaciją (1795). Rusai daug jų panaikino, mažai kūrė savų. Didysis karas ir tas apgriovė. Nepriklausomybės pradžioje, 1919 m., visose pradžios mokyklose mokėsi tik 45,500 mokinių, gimnazijose ir kitose vidurinėse mokyklose — 9,200 mokinių. Bet ir tiem trūko ir mokytojų ir tinkamų pastatų.

Nenorėdami delsti, kol bus pastatytos geresnės mokyklos, lietuviai pirmiausia kūrė mokytojų seminarias ir parengė pradžios mokyklų mokytojus. Tuo pačiu metu iš lietuviško universiteto išėjo visa eilė paruoštų mokytojų gimnazijoms. Tada jau rūpintis ir naujais pastatais. Visoje eilėje miestų buvo pastatytos naujos modernios gimnazijos; pvz., Šančiuose buvo viena iš didžiausių Baltijos mokyklų. Neužmiršta ir pradžios mokyklų statybos. 1939 m. pradžios mokyklose mokėsi 338,500 mokinių, gimnazijose 28,000.

Į AMATUS

Lietuvoje visą laiką trūko amatininkų. Jau Valančius per savo "Palangos Juzę" skatino imtis amatų, kad tuo išstumtų iš pelningos profesijos kitataučius. Tačiau amatams mokytis nebuvo tinkamų sąlygų. Atkūrus savą valstybę, nebuvo nė vienos amatų mokyklos. Tad įkurtos įvairios — stalių, šaltkalvių, technikų, odos apdirbimo ir kitokios mokyklos, kuriose 1939 jau mokėsi 3,000 jaunuolių. Naujos didžiulės amatų mokyklos pastatytos Klaipėdoje, Kaune, Telšiuose, Ukmergėje.

Skatinta ir savo prekyba, įkurtos įvairios prekybos mokyklos, o vėliau aukštoji mokykla Klaipėdoje — Prekybos Institutas.

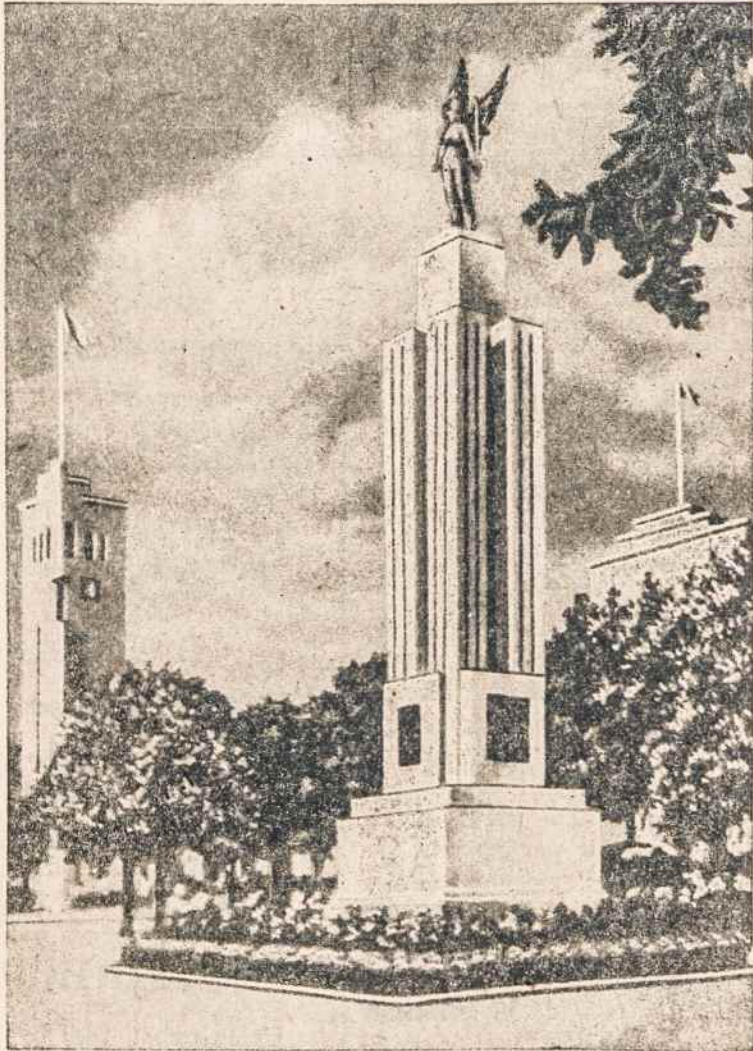
Į ŽEMĖS ŪKĮ

Pradėtos kurti ir žemės ū-

kių mokyklos, kurių nepriklausomybės pradžioje visi nebuvo. 1939 m. jau veikė 22 tokios žemės ūkio mokyklos, kuriose ūkininkų vaikai buvo išmokomi modernaus ūkininkavimo. Tobulinant atskiras šakas, kurtos specialios mokyklos: Belvederyje (prie Seredžiaus) pienininkų mokykla, Gruzdiuose gyvulininkystės, Kaune aukštesnioji sodininkystės ir daržininkystės mokykla. Mergaitėms

steigta žemės namų ruošos mokyklų. Iš jų žymiausias buvo Aukštadvaryje, Antaliepėtyje, Rietave, Salose, Karmėlavoje. Tuo pačiu metu visame krašte buvo rengiami įvairūs kursai, kurie supažindino su naujais žemės ūkio laimėjimais.

Dotnuvoje įkurta žemės ūkio akademija, o Viliampolėje, Kaune, veterinarijos akademija.

LAISVĖS PAMINKLAS Karo Muziejaus sodelyje Kaune

LIETUVA PER 22 METUS ...

(Atkelta iš 4 psl.)

1939 kovo 30. po Lenkijos ultimatumo ir Klaipėdos praradimo, buvo sudaryta "bendro darbo" vyriausybė, vadovaujama gen. Černiaus. Bet jis buvo tik iki 1939 lapkričio 22: jį pakeitė Antanas Merkys. Toje vyriausybėje dalyvavo ir opozicijos atstovai.

TAUTOS KŪRYBOJE

Suskaičiuoti, kiek buvo padaryta ūkiniam ir kultūriniam gyvenimui bei švietimui, neįmanoma. Tik mažais palyginimais galima parodyti, kokių tempų ėjo nepriklausomos Lietuvos pažanga. Kelių tos pažangos pavyzdžiai: Gyventojų mirtingumas viename tūkstančiui gyventojų 1920-24 buvo 17.1, o 1935-9 jis sumažėjo iki 13.4.

Lietuva buvo žemės ūkio kraštas, bet ji veržėsi stipriai nepriklausomaj Lietuvoje į pramonę: 1913 m., prieš karą, Lietuvoje 6.603 darbininkais, o 1929 buvo 16.131 imonė su 33.000 darbininkų. Tik nuo 1931 iki 1941 pramonėje dirbančių skaičius pakilo 67 proc.

Lietuvai nelengva buvo vyti ūkiškai pažangius kraštus, nes rusų valdomoje Lietuvoje buvo didelis atsilikimas. Tačiau Lietuvos ūkinė pažanga buvo kuriama didesniu tempu nei va-

KLAIPĖDOS KRAŠTO LIETUVAITĖS

STEIGIAMOJO SEIMO rūmai Kaune

AUKSTOSIOS MOKYKLOS

Nebuvo ir savo universiteto. Jis įkurtas 1922. Universitetas paruošė visų šakų specialistus, krašto darbuotojus, kultūrintojus. Atgavus Vilnių, atgaivintas ir jo senasis universitetas.

Kariuomenės vadams ruošti 1919 buvo įkurta karo mokykla, kuri išleido daugybę karininkų. Jie dar turėjo progos savo mokslą gilinti aukštuosiuose karininkų kursuose Kaune.

Pradžios mokyklos mokytojams paruošti įkurtas Pedagoginis Institutas Klaipėdoje.

Neužmiršta ir meno: Kaune įkurta meno mokykla, konservatorija, muzikos mokykla Klaipėdoje, vėliau Vilniuje meno akademija, taidomosios dailės institutas, Kaune.

Taip per trumpą laiką Lietuva švietėsi, kultūrėjo, kopė į Europos kultūringųjų tautų eiles.

Lietuvos kariuomenė

Lietuvos kariuomenė pradėta organizuoti 1918 lapkričio 23 d. Pirmąjį kariuomenės branduolį sudarė savanoriai, iš kurių Alytuje buvo organizuojamas pirmasis pulkas bei komendantūros Vilniuje, Kaune, Seinuose ir kitur. Savanoriai dar tuo metu neturėjo nei uniformų, nei gerų ginklų, bet jie ties Kėdainiais sulaukė bolševikų puolimus.

Cia, Taučėnų kaime laukuose netoli Obelies upės, žuvo fronto kautynėse pirmasis karys Povilas Lukšys.

Pirmasis žuvęs karininkas buvo pirmojo pulko vadas Antanas Juozapavičius. Jis buvo bolševikų nukautas Alytuje ant Nemuno tilto.

Netrukus laisvės karuose mūsų kariuomenė išaugo į dešimtis tūkstančių karių, susiorganizuavo trys kavalerijos pulkai, motorizuotos dalys, šarvuoti traukiniai, statybos, technikos, ryšių batalionai.

daruose. Ekonomistas J. Pažemckas, imdamas pagrindu 1929 metus ir jų gamybą žymėdamas 100 prijėto tokį vaizdą: Metai Lietuvos Pasaulinė gamyba

1930	103.3	88.3
1932	153.7	63.0
1936	241.2	7.70
1939	354.2	128.7

Taigi Lietuvos gamybos tempas buvo didesnis ir siekė prisivytį kitus.

Piliečio ūkinę gerovę rodo tai, kokias galimybes jam sudaro jo ūdarbis. Sunku buvo lyginti Lietuvos dirbančiojo ūdarbį su Amerikos darbininko ūdarbiu. Tačiau lyginant su kaimynais, Lietuvos darbininko perkamasis pajėgumas matyti iš tokio viazo: už savo savaitinį ūdarbį jis galėjo pirkti dvigubai daugiau duonos, septynis kartus daugiau mėsos, keturis su puse kartų daugiau sviesto, pusaštunto karto vilnonės medžiagos daugiau nei Sovietų Sąjungos darbininkas. Už trijų savaičių ūdarbį jis galėjo pirkti drabžį, už kurį Sovietų darbininkas turėjo atiduoti 11 savaičių ūdarbį.

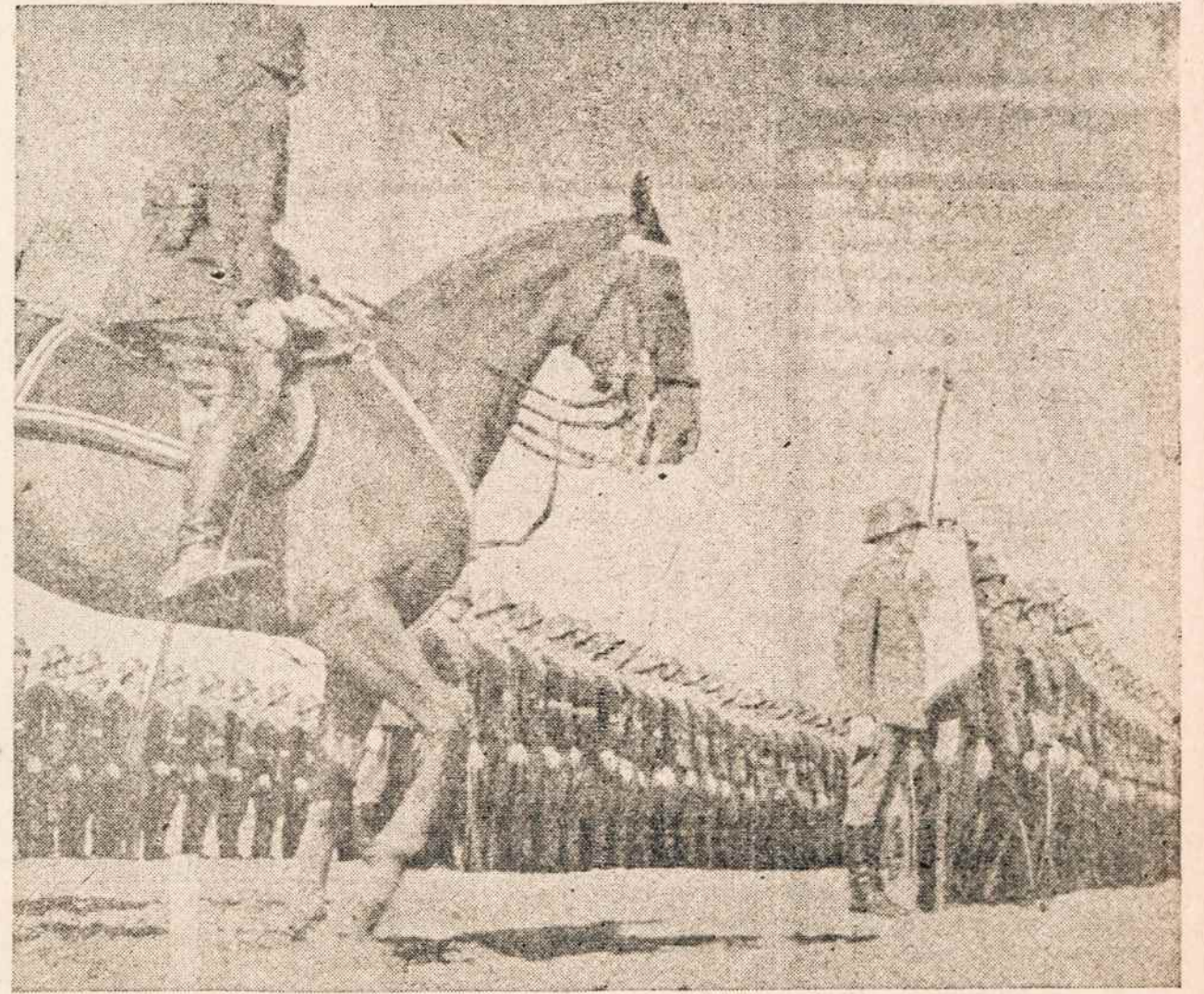
Kaip Lietuvoje kilo švietimas, matyti iš to, ką Lietuva perėmė iš Rusijos, tapdama nepriklausoma, ir ka ji pati sukūrė:

Lietuvoje 1913 buvo 875 pradžios mokyklos su 1022 mokytojais ir 51.221 mokiniu.

1929 buvo 2431 pr. mokykla su 3642 mokytojais ir 171.334 mokiniais.

1938: mokinių buvo 233.773.

Prof. V. Biržiškos teigimu, Lietuvoje nuo 1919 iki 1939 išleista 17.000 knygų, t.y. per 20 nepriklausomų metų daugiau nei per visą laikotarpį nuo pat pirmosios knygos pradžios (1547 metų).

KARO MOKYKLA PARADE

SKELBIAME NEPRIKLAUSOMĄ LIETUVĄ

(Atkelta iš 3 psl.)

Jie sakėsi, kad buvo nutarę rinktis pas dr. Joną Basanavičių, bet pasirodė pas jį per šalta. Kailinukais apsigaubęs tūnojos nedideliame savo kambaryje prie knygų krūvos; kitos buvo sukrautos nekūrenamuose kambariuose. Karo metu buvo sunkiau gauti malkų. Pas jį atėjo keli Lietuvos Tarybos nariai išsivadino į Lietuvų Komiteto namus.

Kun. Povilas Dogelis parūpino piunksnas pasirašyti Lietuvos nepriklausomybės deklaracijai. Jas po to pasilaikė atminimui, nors nei jisai nei Lietuvos Tarybos nariai tada nebūtų dar galėję pasakyti, jog šis dokumentas bus istorinis.

Vokiečiai buvo pradėję savo didžiąją ofenzivą prieš bolševikus rytų fronte, kuris visiškai gniužo. Vakaruose jie taip pat dar stipriai laikėsi ir ten net galėjo permesti dalį savo kariuomenės. Lietuvų "partizaniską žingsnis" karinei vokiečių vadovybei labai nepatiko. Atspausas ir platinamas Vasario

16 aktas buvo konfiskuojamas. Kun. Povilas Dogelis, kaip Lietuvos Komiteto sekretorius, turėjęs ryšių su provincija, pasiūlymą dalį tų aktų išsiuntinėti plačiau po Lietuvą. Tuo tarpu saugotos plunksnos žuvo.

Po vienerių metų Vilniuje buvo suruoštas pirmasis Vasario 16 minėjimas. Vasario 16 tada buvo sekmadienį, kaip ir šiais metais.

Vilnių jau buvo užėmė bolševikai, atsivesti Vinco Mickevičiaus-Kapsuko, Gudijos ir Lietuvos sovietinės respublikos komisaro. Lietuvos laikinoji vyriausybė buvo pasitraukusi į Kauną. Kapsukas neleido Vilniuje, nei Lietuvos trispalvės kelti nei paties minėjimo ruošti. Jisai buvo suruoštas slapta. Meninės programos metu bolševikai apstojo duris, dalyvius išblašė, kitus suėmė. Suimtųjų tarpe buvo ir kun. Povilas Dogelis. Kratos metu jo bute anos plunksnos dingo. Vėliau būdamas jau Kauno Bazilikos viceprezitu, dažnai apgailejo, kad jam neteko jų išsaugoti nepriklausomos Lietuvos muziejui.

Tą brangų atminimą pradaino Vincas Kapsukas, bolševikas, pasidavęs rusam. Jisai, kaip matėme, dalyvavo ir Brastos derybose, kuriose bolševikai turėjo vokiečiam kapituliuoti ir pasirašyti 1918 kovo 3 sutartį. Ta sutartimi buvo atšadėję viso Pabaltijo.

Kai 1918 lapkričio 11 ir vokiečiai turėjo kapituluoti vakarų fronte, bolševikai, nežūrėdami jokių savo sutarčių, pasileido vergti visus kraštus, kuriuos tik galėjo kaimynystėje prieiti. Veržėsi ir Lietuvon, bet buvo atmušti Lietuvos savanorių-kūrėjų. Pirmasis iš jų žuvo Povilas Lukšys prie Kėdainių 1919 vasario 8.

Savanorių krauju Vasario 16 aktas stojosi kūnu ir nepriklausoma Lietuva gražiai skleidėsi visą 20 metų savo laisvo gyvenimo.

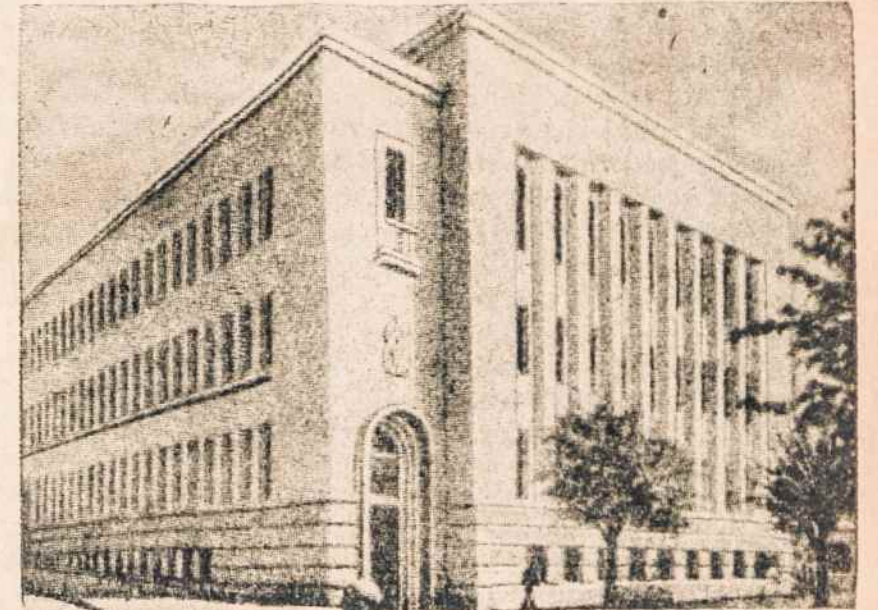
Dabar ja žudo tie patys maskviniai ir kapsukiniai bolševikai. Tačiau jų dienos nėra nesuskaitytos. "Lietuva juk atbus gi kada".

S. Suž.

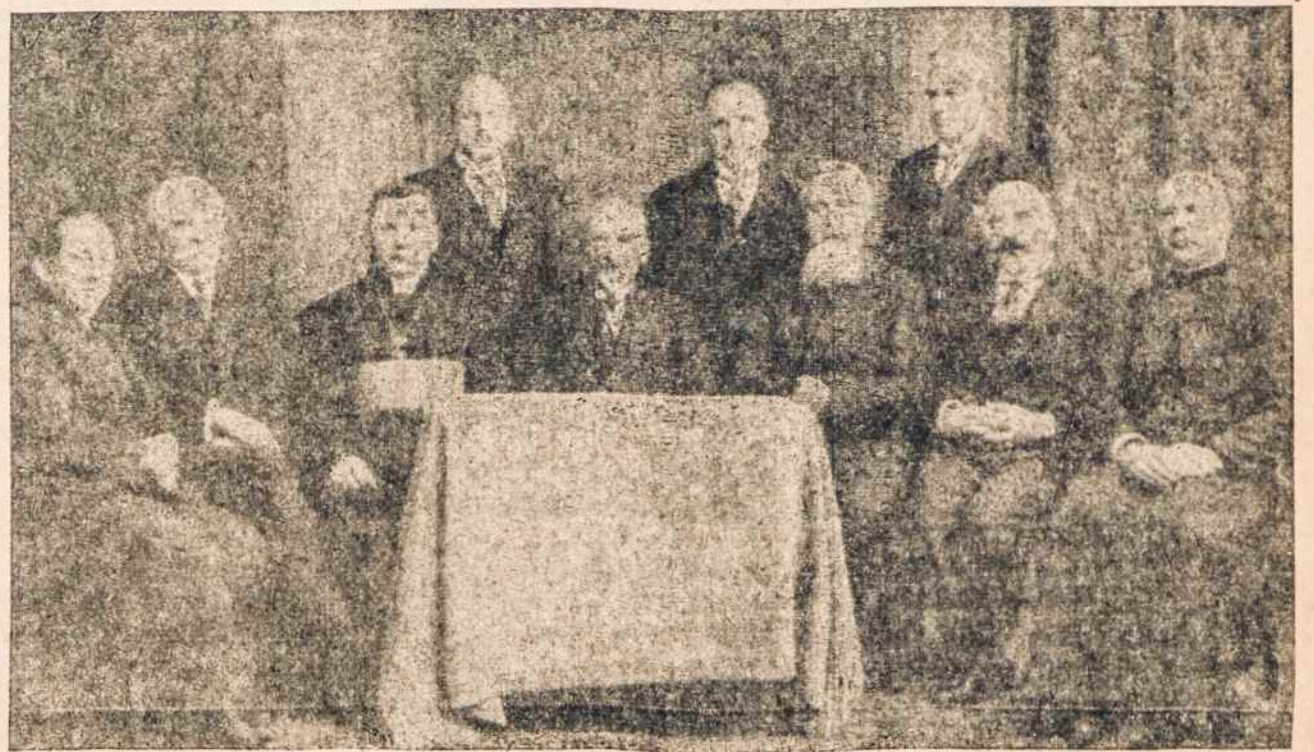
● Lietuvoje prieš antrąjį pasaulinį karą buvo 68 procentai dirbančių, kai tuo tarpu Vokietijoje buvo 49 procentai, Šveicarijoje 47, Danijoje 42.

● Lietuvoje buvo 7000 dvarų, kurių daugumas priklausė svetimtaučiams ir nutautusiems savininkams. Pravedus žemės reformos įstatymą, jie visi buvo apkarpyti, žemė išdalyta savanoriams ir norintiems ją dirbti.

● Prieš karą Lietuvoje buvo 310.000 atskirų ūkių, iš jų 317 turėjo daugiau kaip po 200 ha žemės. Daugiausia ūkių buvo nuo 1 iki 12 ha

PREKYBOS IR PRAMONĖS rūmai Kaune

LIETUVOS UNIVERSITETO senatas 1929-1932 metais

SPORTAS

Laisvas savaitgalis

Praeitą sekmadienį dėl šalčio atšauktos futbolo pirmenybių rungtynės visame New Yorke. Neturėsime jų ir ši sekmadienį. Šiuo metu gastuoluoja "Vienna" SC iš Vienos, savo laiką žaidžiusi Kaune, tad futbolo sąjunga privertė visas lygas nuo rungtynių atsakyti.

YMCA baigminės grupės rungtynės prasideda savaitę vėliau. LAK baigminėje grupėje priešininku turi Killen's Tavern komanda, prieš kurią ši sezoną du kartu pralaimėjo. Rungtynės vyksta vasario 22, 8:30 v.v.

Sachmatų pirmenybės Brooklyne

Kovo 1 ir 2 d.d. Brooklyne įvyksta Rytų Apygardos liet. apygardinės sachmatų pirmenybės. Rengia Liet. Atletų Klubas 1332 Halsey St., Brooklyn 27, N. Y. Suinteresuoti kreipiasi į sachmatų vadovą E. Staknį, Jamaica 3-8517.

Apygardinės krepšinio pirmenybės Bostone

Vasario 8 ir 9 d.d. Bostone, pravedus antrąjį apygardinį krepšinio pirmenybių ratą, paaikšėjo Rytų Amerikos lietuvių krepšinio meisteriai.

Vyrų grupėje meisterio titula apgynė Brooklyno Liet. Atletų Klubas, moterų grupėje — New Yorko LSK. Jaunių grupėje meisterio vardas atiteko Worcesterio Vyčiams.

nes NY LSK ir Waterburio Gintaras Bostone nepasirodė. Worcesteriečiai taip pat žaidė vyrų grupėje ir maloniai visus nustebeino.

Varžybos prasidėjo šeštadienio popietėje, žaidė Brooklyno LAK prieš Worcesterio Vytį, rungtynės baigėsi 84:54 (35:26). Toliau Waterburio Gintaras su Bostono Dainava 61:47. Po to buvo oficialus varžybų atidarymas. Invokaciją atkalbėjo kun. J. Klimas, kalbas pasakė LSK Dainavos pirmininkas Vakauskas, adv. Grigalius ir Rytų Apygardos FASKO atstovas Kepenis.

Moterų rungtynėse New Yorko LSK susitikė su Worcesterio Vytim 44:13.

Paskutinės dienos rungtynėse Brooklyno LAK stojo prieš Bostono Dainavą — 104:56. Antrą dieną pradedama Brooklyno LAK : Waterburio Gintaras — 57:51. Waterburiečiai pralaimi Worcesteriui 63:81, Worcesterio Vytis laimi prieš Bostono Dainavą 89:59.

Tokiu būdu po dviejų ratų ekipos išsirikiavo sekančiai: 1. Brooklyno LAK — 4 taškai; 2-3 Waterburio Gintaras Worcesterio Vytis po 2 tašk.; 4. Bostono Dainava — 0 tašk.

Moterų grupėje: 1. New Yorko LSK — 2 tašk.; 2-3 Waterburio Gintaras — Worcesterio Vytis po 0 tašk.; jaunių grupėje: 1. Worcesterio Vytis — 2 tašk.; 2. New Yorko LSK — 1 tašk.; 3. Waterburio Gintaras — 0 tašk. Atletas

LUCILLE WHEELER, kanadietė, žiemos sporto rungtynėse Austrijoje, laimėjo moterų slidžių varžybas

SACHMATAI

Veda K. Merkis

Bostono Sunday Globe, vas. 9, skelbia, kad Vaitonis, Kanados meisteris, atvykęs į Mass. State Chess metinį suvažiavimą vas. 22 ir duos simultaną 40 žaidėjų.

Lietuviai sachmatininkai prašomi gausiai dalyvauti Vaitonio simultane.

Bostono Lietuviai pr. šeštadienį įveikė Boylstono klubą 3-2. Po tašką gavo Ged. Šveikauskas, P. Kontautas ir Andrius Keturakis. Tai ketvirtas mūsų vyrų laimėjimas antrame pirmenybių rate. Laimėta prieš Brandeis ir Harvardo universitetus, Quincy "Y" ir Bostono meisterį — Boylston CC, pralaimėta tik naujam meisteriui Cambridge "Y"...

Pirmieji trys lygos laimėtojai yra aiškūs, tai Cambridge "Y" 9½-½, Lithuanian CC 7-3 ir Quincy "Y" 5-5, toliau eilė dar netikra: Boylston CC, Brandeis ir Harvard Univ. Lietuvių B skaudžiai pralaimėjo prieš Quincy B, būtent 0-5!

Detroito Lietuviai (K. Škėma, V. Kutkus, S. Kripaitis, K. Saudargas ir A. Ponelis) vasario 8 turėjo rungtynes su vietos ukrainiečiais, kurių pirmoje lentoje lošia S. Popel, buv. Paryžiaus meisteris ir didžiojo Milwaukee turnyro nugalėtojas.

Toronto B lygoje Aušros komanda su estais baigė 3-3. Laimėjo V. Petrauskas, V. Genčius ir M. Slapšys.

Bogotos turnyre pirmąją Argentinos didmeisteris Panno, priešaky Cuellar, Lombardy, Martin, Bisguier, Najdorf ir kitų.

Latvis Ivars Kalme, 18 metų, Pensilvanijos meisteris, 1957 metais laimėjo Amerikos latvių pirmenybes, Chicagoje, toliau: didžiules North Central p-bes, Milwaukee ir galop — JAV tarpkolegines p-bes, Erie, Pa. 1955 m. jis buvo JAV jaunių meisteris.

LITUANUS

laukia talkos — surask jam už 2 dolerių naują skaitytąją 916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Cia pateikiame vieną iš Kalmės partijų, loštą per latvių p-bes, Chicagoje. Baltais lošė A. Rankis (1957 N. Yorko valstijos meisteris), juodais — Kalme. Benoni gambitas.

1.d4 c5 2.d5 g6 3.e4 Rg7 4.Zc3 d6 5.Re3 Zf6 6.h3 0-0 7.Vd2 Va5 8.Zf3 Vb4! Labai įdomi mintis! 9.Rd3 c4 10.Re2 V:b2 11.Bb1 Z:e4! 12.B:b2 R:c3 13.V:c3 Z:c3 14.R:c4 Zd7 15.Bb3 Za4 16.Bb4 Zab6 17.Rb3 Zc5 18.Bd4 Rf5 19.Kd1 Bc8 20.Ze1 a5 21.g4 Rd7 22.c4 Z:b3 23.a:b a4! 24.Be4 a:b! 25.R:b6 Ba1+! 26.Kd2 b2 27.Zd3 B:B 28.Z:b2 B:h3 29.B:e7 R:g4 30.B:b7 Ba3 31.Rc7 Be8 32.Bb8 B:B 33.R:B Bb3 ir balti pasiduoda.

Kalme

Rankis

Diagramoje padėtis po 25.R:b6

DAR NEVISI ŽINO

Kad Mamytės sūris gaminamas kelių skirtingų skonių, o vartotojams nesunku pasirinkti.

Brooklyne, N. Y. ir apylinkėse, Mamytės sūrio atstovai yra C. Šimanskis ir C. Michell, kurio pristatymą į tolimesnes vietas parūpina visiems žinoma P. Kupinsko lietuviškos duonos kepykla Elizabethė.

Kur yra duona, ten yra ir Mamytės sūris. Atstovo adresas:

S & M Quality Market
493 Grand St. Brooklyn 11, N.Y.
tel. EV 8-4608

Lietuviškų dešrų skilandžių ir kitų gaminių savo dirbtuvė ir antroji krautuve yra:

145 Grand St. Brooklyn 11, N.Y.
tel. EV 8-4627

Užsakymai pristatomi į namus.

Vargoninkų

ir chorvedžių dėmesiui
Išleista II laida

Kalėdų Balsai

30 kalėdinių giesmių
Surinko ir sutvarkė

JONAS J. SAUCIŪNAS

Kaina \$1.00, 36 pusl.

Gaunama:

DARBININKAS,
910 Willoughby Avenue,
Brooklyn 21, N. Y.

WORCESTER, MASS.

Moterų Sąjungos 5-tos kuopos susirinkimai vyksta kiekvieno mėnesio pirmąjį pirmadienį parapijos salej 7:30 val. vak. Dabar narių vajas. Iki balandžio 1 galima įsirašyti be įstojimo mokesčio.

Vasario mėnesio susirinkimą atidarydama pirm., M. Watkins paprašė paaukoti maldą už mūsų sergančias nares — Ziurinskiene, Karsokiene, Zinkiene ir protokolo rašt., M. Puzariene.

Perskaityti padėkos laišku Genovaitės Kaneb ir M. Puzarienės už jų aplankymą ir gėles, kai jos buvo ligoninėje.

Šv. Kazimiero 500 metų jubiliejus bus paminėtas kovo 2 iškilmingomis šv. Mišiomis 9.45 val. ryte. Penktoji kuopa ir kitos draugijos su savo vėliavomis ir ženklais dalyvaus pamaldose ir bendrais šv. komunjijos.

Tą pačią dieną parapijos salėje vyks pramoga parapijos nauda. Pradžią 4 val. po piet.

Rekolekcijos

Sąjungietės ruošiasi į vienos dienos rekolekcijos pas seseles Putnam, Conn., gegužės 4 d. Ten prie Šiluvos Motinėlių apmąstymuose ir maldose sustiprins ir atgaivins savo dvasią.

Norinčios važiuoti autobusu privalo iš anksto užsiregistruoti kuopos valdyboje pas M. Delionienę arba M Watkins.

Laiškai iš Romos

Iš Romos gauti nuoširdžios padėkos laišku J. E. vyskupo Padolekio ir kun. Vinco Mincevičiaus už kuopos prisijungimą 80 dolerių auką šv. Kazimiero kolegijai.

Mūsų Jaunimas

Kun. J. Jutkevičius kalbėdamas apie jaunimą, priminė, kad negalima žiūrėti į mūsų jaunosius tartum į kokius vėjavaičius ar atšalėlius nuo lietuvių širdžių artimų klausimų. Žinoma, yra išimčių, bet didžiuliu savo užsidegimu ir ryžtumu kalnus verčia.

Kad ir šis ruošimasis Vasario 16 ir šv. Kazimiero jubilėjaus, kiek laiko ir darbo jaunimui paima. Vyresnieji, darbu ir aukomis remia gerus sumanymus, o jaunimas entuziazmu tuos sumanymus gyvendina.

Moterų Sąjungos choras, vadovės Genovaitės Kaneb pranešimu, pradės savo repetitijas kovo mėnesį. Choro veikla dėl ligų ir žiemos blogo oro buvo sutrukdytas. Ponia Kaneb praneš choristėms, kada ir kur susirinkti. Bus tariamasi ir dėl koncerto.

Rutvilė

WATERBURY, CONN.

Lietuvos nepriklausomybės minėjime vasario 16, 6 v.v. šv. Juozapo parapijos saleje kalbės J. Kaminskas — nepriklausomybės akto signataras ir buvęs Vliko pirmininkas; sen. Prescott Bush, kongresmanas J. T. Tatterson, miesto majoras Raymond E. Snyder, kleb. Kun. J. Valantiejus ir kun. V. Paulauskas.

Meninę dalį atliks parapijos choras, kuriam vadovauja prof. A. Aleksis. Minėjimą rengia Alto skyrius, kuriam pirmininkauja J. P. Trečiokas.

Jonas Juodis

INSURANCE BROKER AND ACCOUNTANT

664 Jamaica Ave. (tarp Logan ir Norwood gatvių), Brooklyn 8, N.Y. Tel.: AP 7-9454, pildo fideralinius ir valstybinius mokesčius (Income Tax), suveda bižnių buhalterijos knygas ir atlieka visų rūšių apdraudimus. Darbo dienomis suinteresuotus priima nuo 6-8 val. vakaro, o šeštadieniais nuo 12-8 val. vakaro.

Dragūnas

LIETUVIS ADVOKATAS
Telefonas Jamaica 6-7272

Catholic Schools and Colleges

GEORGIAN COURT COLLEGE, Lakewood, N. J. Sisters of Mercy, Mother Marie Anna, President. Sister Mary Giovanni Dean 250 Students. A. B. B. S. Degrees. Day and Boarding. Tuition \$550. Board and Room \$800. Address Secretary or phone Lakewood, (N. J.) 6-0940.

Latest Dividend Declared at the Increased Rate of

3 1/4% a year

(3% regular plus 1/4% extra)

Compounded QUARTERLY

Save Here — And Profit More — Right Now!

THE Kings County SAVINGS BANK

Incorporated 1860
2 CONVENIENT OFFICES:
135 Broadway at Bedford Avenue
539 Eastern Parkway at Nostrand Avenue
Member Federal Deposit Insurance Corporation

SIUNCIAMI DVIRAČIAI
į Sovietų Rusiją, Ukrainą ir Baltijos kraštus
VYRIŠKI IR MOTERIŠKI
Pristatymas vietoje garantuojamas be maito

Siunčiama tik "T A Z A B"
36 Third Ave., New York 3, N. Y. Tel. ALgonquin 4-4160

NAUJIENA

Maisto siuntiniai iki 44 sv.
Taip pat siuvamos mašinos, akordionai ir vaistai

BANGA TELEVISION

340 Ridgewood Ave., Brooklyn 8, N. Y.
Tel.: APplegate 7-0349

- Su didele nuaida paruošama
- TELEVIJOS APARATAI,
- VOKIŠKI IR VIETINIAI HI - FI RADIJAI,
- FONOGRAFAI BEI STIPRINTUVAI

DARBAS GARANTUOTAS, ILMOKAS TIKRAS
SIO TECHNIKO, PRIPAZINTO RCA, NEW YORKE

Darbo valandos: kasdien nuo 9 val. ryto iki 7 val. vak.
pirmadieniais nuo 9 val. ryto iki 6 val. vak.

TALARSKI

FUNERAL HOME
LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

380 MAPLE AVENUE, HARTFORD, CONN.

Maloniai patarnauja Lietuviams naujai įrengtose patalpose

prieinama kaina

Tel. CHapel 6-1377

EVERgreen 8-9794

M. and Z. Collision Works

JULIUS MALDUTIS
savininkas

Sulankstytų automobilių dalių ištiesinimas, pakeitimas naujomis, dažymas ir poliravimas

937 GRAND STREET

BROOKLYN 11, N. Y.

IR JŲ SEIMOS

MICHIGAN FARM SŪRIS

Jūs esate gaminę šio sūrio, kuris yra geriausias Michigan Farm sūris. Šis sūris jau per ilgus metus gaminamas Iono ir Angelinos Andriulių ir jų šeimos, Fountain, Mich.

REIKALAUKITE TIK MICHIGAN FARM SŪRIO

Jeigu abejojate, paprašykite pamėginti mūsų sūrio joms pasakys. Mes norime, kad jūs patys būtumėt sprendėjas. Mes esame labai dėkingi sūrio mėgėjams ir geresniems krautuviams, kad jūs tiek išpopuliarint Michigan Farm sūrį, kuris palikuvisų mėgiamiausias. Mes pasidame ir toliau jums gaminti tik patį geriausią sūrį!

MICHIGAN FARM CHEESE DAIRY, INC.

vieninteliai šio sūrio gamintojai FOUNTAIN, MICH.

Aptarnavimui ir informacijai rytuose prasome kreiptis

PETER LISAUŠKAS

59-15 34th Avenue, Maspeth, N. Y. Tel. LW 4-808

VICTOR ABECUNAS

351 Park Street, New Britain, Conn. Tel. BA 3-1342

JONAS JAKUBAUSKAS

634 N. Denison Street, Baltimore, Md. Tel. Longwood 6-2622

MECISLOVAS KAVALIAUSKAS

24 Prospect Street, Hyde Park, Mass. Tel. Hyde Park 3-3975

GEORGE GALUNAS

400 Caniff, Detroit, Mich. Tel. LI 8-7067

STANLEY METRICK

1804 W. 47th St., Chicago, Ill. Tel. Yards 7-8393

JOHN SHURNA

5418 So. Albany, Chicago, Ill. Tel. Grovehill 6-7782

ALAN LEWART

Lietuvių Amerikos Piliiečių Klubas

1. Tiesioginiai susirinkimai leidžia naudotis patalponis mokamai

2. Pobūviams sukurta palanki aplinka

3. Geriausi ir įvairiausios geriausi organizacijos sukuriamos

4. Lietuviškų mokytojų grupė

5. Naujai išpuošta sokių salė

Nuomavimui, perkant krepšėtas ir manegeti V. E. M.

KALAUŠKĄ asmeniškai ar telefonu EV 4-9672 arba pas pavad. K. Vaitaitį

ŽODYNAS

A. LALIO

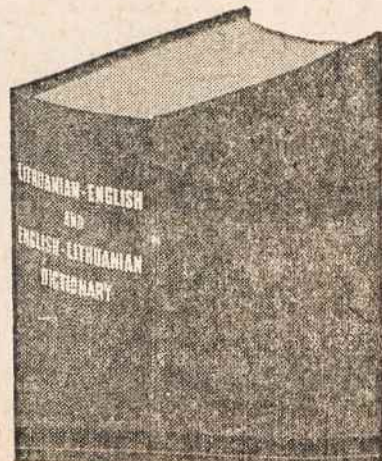
Lietuvių-Anglų ir Anglų-Lietuvių

Kaina \$14

Pinigus siųsti kartu su užsakymu

DR. D. PILKA

546 E. Broadway
So. Boston 27, Mass.

DARBININKAS

NEW YORKO NAUJIENOS

Liet. nepriklausomybės
40 metų sukakties proga Lietuvos Generalinis konsulas ir Lietuvos Laisvės Komitetas vasario 17 rengia priėmimą Baltų Laisvės Namuose, 131 E. 70 St.

Kun. Vladas Karalevičius
šv. Petro ir Povilo parapijos vikaras Elizabete, gavo žinią iš Lietuvos, kad sausio 17 mirė jo mamytė Magdalena Karalevičienė. Už jos vėlė gedulingos pamaldos bus vasario 17, 10 val. šv. Petro ir Povilo bažnyčioje Elizabete. Kunigų Vieniybės New Yorko ir New Jersey provincija reikią giliausią užuojautą kun. V. Karalevičiui.

N.Y. skautai,
kurie ateis į Liet. nepriklausomybės šventės minėjimą uniformuoti, bus įleidžiami nemokamai.

Maironio mokykloje
šeštadienį vasario 15, 5 v.v. Apiešimo parapijos salėje įvyks Maironio mokyklos abiturientų išleistuvės. Programoje—išleistuvių aktas; dainuos Diana Mockeliūnaitė, pianu skambins Danutė Statkutė; pasirodys J. Matulaitienės vadovaujama tautinių šokių grupė. Šokiams gros Juozo Tamo kapela. Veiks bufetas. Visi kviečiami atsilankyti.

MASPETH

Moterų sąjungos 30 kuopos metinis susirinkimas įvyko sausio 20 d. parapijos salėje. Malda atkalbėjo ir žodėlį tarė prel. J. Balkūnas. Pranešimus apie praeitį metų veiklą padarė pirm. A. Kivitenė ir fin. rašt. J. Skaruliene.

Perrinkta valdyba šiemetams: pirm. A. Kivitenė, vice-pirm. M. Raubienė, finansų rašt. J. Skarulienė, išdininkė O. Bagočiūnienė.

Nutarta paaukoti naujos bažnyčios statybai 300 dol. Pirminkė žadėjo vasarą pas save surengti pobūvį. Kitą dieną valdyba su pirminke aplankė buvusią raštininkę Ostaikienę, kuri serga ir jau kelinti metai negali vaikščioti.

Išnuomojamas kambarys su baldais ir kitais patogumais vienam ar dviem asmenim. Galima naudotis ir virtuve. Kreiptis: Mrs. Dome, 414 So. 5 St., Brooklyn.

Dr. H. Lukaševičius
kalbės šį penktadienį, vasario 14, New Yorko skautų tunto iškilmingoje sueigoje Vasario 16 proga. Sueiga įvyks Brooklyno piliečių klubo salėje.

Akademinis skautų sąjūdis
savo 10 metų jubiliejaus proga išleido vienkartinį didesnį humoro laikraštį "Sumuštinis", kurį galima gauti pas inž. J. Ulėną.

Natalija Jasiukynaitė
dalyvauja kolektyvinėje parodoje, kuri atidaryta vasario 9 iki 22 Lynn Kottler galerijoje, 3 East 65 St., N. Y. Ištatė 10 aliejinių tapybos paveikslų. Natalija Jasiukynaitė yra gimusi Lietuvoje, po pirmojo pasaulinio karo atvykusi Amerikon. Iš čia studijų ir meno tikslais keletą kartų lankėsi Europoje, buvo grįžusi ir į Lietuvą. Dabar gyvena New Yorke, piešdama madas ir tapydama. Praeitais metais ji buvo surengusi savo madų parodą Manhatteno viešojoje bibliotekoje, savo kūrinių parodas surengia kelintą kartą.

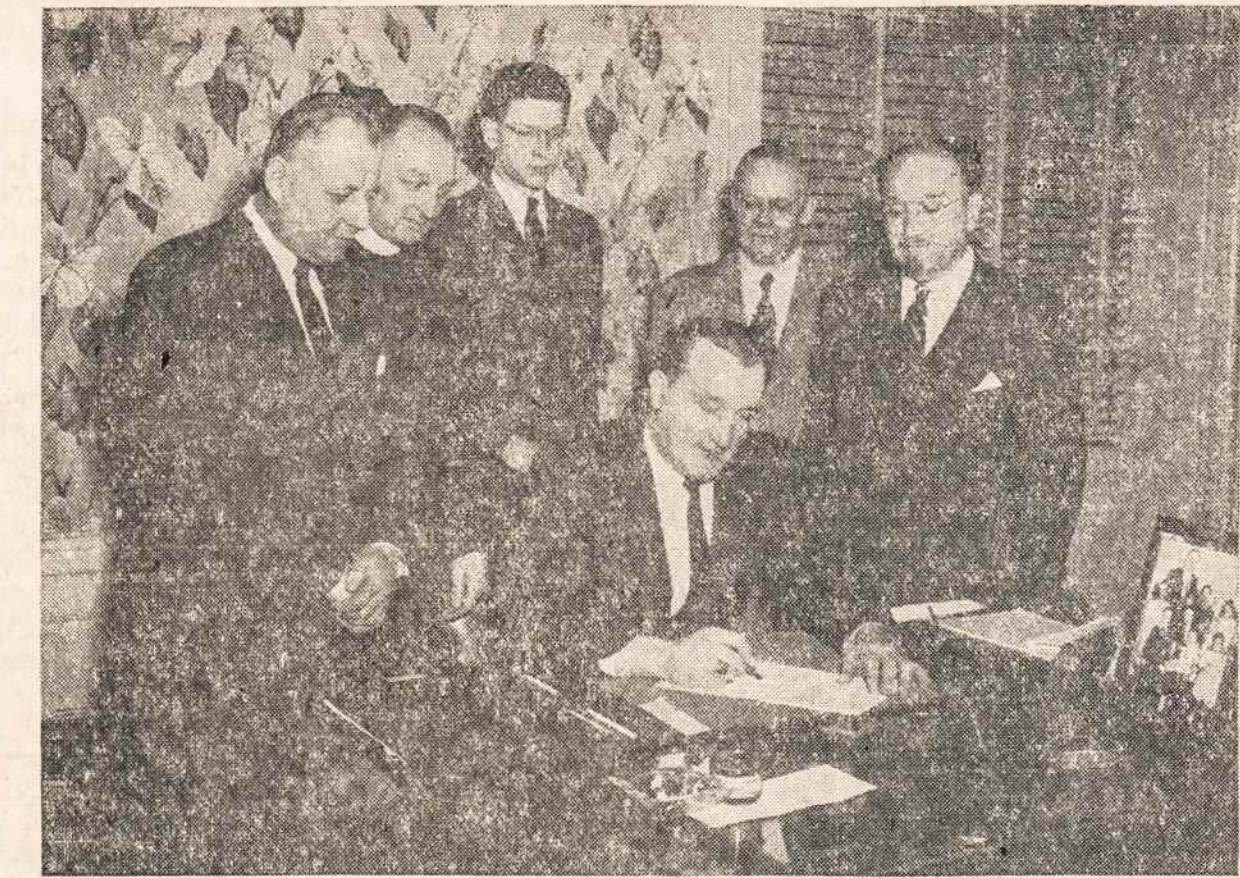
Išnuomojamas 4 kambarių butas su šiluma. Pageidautina nusimanas ir noris dirbti džianitoriaus darba. Labai geromis sąlygomis. 442 Chauncey St., Brooklyn N.Y. Butas I aukšte iš namo prie kio. Teirautis telefonu Virginia 7-3563.

MIRĖ SALOMEJA SATKIENĖ

Paterson, N.J. Retindama mūsų kolonija, mirtis šiemet pasisaukė jau penktąjį mūsų lietuviškos šeimos nari. Tai a.a. Salomeja Satkienė, kuri sulaukusi gražaus amžiaus (75 m.), mirė vasario 6, ištikta širdies smūgio.

Velionė buvo gimusi Egininkų, km., Merkinės vl. Jauna atvyko į Ameriką ir čia, kaip gražus pavyzdys, ėjo savo gyvenimo keliu. Būdama giliai religinga, priklausė ne tik šv. Kazimiero parapijai, bet net ir trims jos draugijoms: šv. Onos, šv. Rožančiaus ir šv. Pranciškaus III-jo ordino-tretininkams. Lietuviškiems ir šalpos reikalams ji taip pat buvo jautri. Iki pat savo mirties ji, kaip ir jos vyras, nepraleisdavo jokių vakarų, minėjimų, lietuviškų švenčių ir savo auka paremdavo Lietuvos laisvinimo darba.

Vasario 10 palaidota kaip pavydingas bažnyčios narys: prie

ELIZABETHO majoras St. Bercik pasirašo deklaraciją, kuria skelbia vasario 16 lietuvių diena. Iš kairės į dešinę: J. Bagočius, Lietuvai gelbėti komiteto pirmininkas, kun. V. Karalevičius—komiteto narys, Al. Budreckis—Vyčių ir skautų skyriaus sekretorius, V. Kvietkus—lietuvių komiteto sekretorius, viduryje miesto burmistras St. Bercik ir komp. Žilėvičius—komiteto pirmininkas

IŠKILMINGAI PAMINĖKIM VASARIO 16

Kiekvienas lietuvis su dideliu širdies pakilimu mini mums brangiausią Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo šventę.

Tą dieną prisimename kančias ir kraujo aukas, per kurias Lietuva atgavo nepriklausomybę, prisimename ir laiminguosius nepriklausomo gyvenimo metus, kartu dar giliau jaučiame tas kančias, kurias dabar kenčia sovietų okupuotas kraštas.

A. Škėrys

Esame vargo ir kovų užgrūdinti, išmokę pasiaukoti, nepratę nusilenkti neteisėbei ir sugėbame reikale būti vieningais. Gal niekada nebuvo taip svarbus vieningumas ir pasiaukojimas, kaip dabar. Lietuvos pavergėjai savo klasta ir smurtu mėgina paveikti laisvąjį pasaulį, kad jis pripažintų jų užmestą vergiją. Tad mes turime dar labiau sujusti, siekdami Lietuvos

laisvinimo. To paties — savo kraštų išvadavimo — siekia ir kitos pavergtos tautos ir patys rusai. Tad dėl pergalės neabejokime. Vieną kartą ji bus mūsų.

Ypač šiais metais gausiai dalyvausime minėjime, kur kalbės New Yorko valstybės gubernatorių A. Harriman. Bus spaudės atstovai, kitų tautų svečiai. Dalyvausime minėjime ir pasiryškime testuoti kovą dėl savo tautos laisvės. Prie tos kovos prisidėkime savo darbais ir pinigine auka.

CAMBRIDGE, MASS.

Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas bus vasario 16. Nekalto Prasišėdimo bažnyčioj 10 val. mišios už žuvusius ir kankinius lietuvius ir atitinkamas pamokslas. Popiet Liet. Katalikų klube 5val. minėjimo aktas, kurio programą sudarys kalbos, dainos bei kitoki pamarginimai. Kalbės dr. J. Leimonas, A. Kneičys, kleb. kun. Pr. Juškaitis, ir galbūt, prel. M. Krupavičius, kuris yra pasižadėjęs dalyvauti.

Parapijos metinė

vakarienė ruošama vasario 16 Liet. Katalikų klubo patalpose 5 val. popiet. Šeiminkės iš anksto ruošia gardžių valgių, bus neblogų gėrimų ir linksma muzikinė programa, vaidinimėlis, dainos. Visi lietuviai nuosirdžiai kviečiami atsilankyti ir tuo paremti savo parapiją.

Juozapas Tautvydas,

ilgus metus gyvenęs Cambridge, po ilgos ligos mirė sausio 24. Jis buvo ligametis Nek. Prasišėdimo parapietis. Su bažnytinėm apeigom palaidotas iškilmingai šv. Mykolo kapuose sausio 28. Liko liūdėti dukterė ir vedęs sūnus.

Kvieslys

NORWOOD, MASS.

Vasario 16 minėjimas Katalikų Federacijos vietinis 10 skyrius ruošia Vasario 16—Lietuvos nepriklausomybės 40 metų sukaktuvinį minėjimą vasario 16, sekmadienį. Minėjimo pradžia šv. Jurgio bažnyčioj 9 val. šv. mišios už žuvusius ir kenčiančius dėl Lietuvos laisvės.

Popiet 3:30 v. parapijė salėj pats minėjimo aktas: svarbios kalbos ir įvairi meninė programa.

Pagrindinę kalbą sakys Simas Sužiedėlis, Darbininko redaktorius iš Brooklyno, N.Y.

Kitą programos dalį atliks parapijos vaikūčiai, vadovaujami seserų mokytojų ir parapijos choro choristės, vad. vargonininko V. Kamantausko. Be to, bus sakomi eilėraščiai ir skautės pašoks lietuviškų liaudies šokių.

Visi vietiniai ir apylinkės lietuviai prašomi dalyvauti tik bažnyčioje, tiek salėj minėjime.

Zvalgias

BOSTONO ZINIOS

Dr. Joną Basanavičių, jo 31 metų mirties proga prisiminė Vilniečių Sąjungos Bostono skyrius vasario 9 Tautinės Sąjungos namuose. Atidaromąjį žodį tarė Ant. Matjoška.

Adv. A. Juknevičius, Vilniečių Sąjungos pirmininkas, savo paskaitoje nurodė, kad dr. J. Basanavičius, Aušros redaktorius, Lietuvos laisvės mintį kėlė dar nuo 1892 metų. Dr. M. Gimbutienė kalbėjo apie Liet. Mokslo Dr-jos, kuriai pirmininkavo dr. J. Basanavičius, reikšmę lietuvių kultūriniam darbui. St. Santvaras paskaitė Aušros prakalbą, surašytą dr. J. Basanavičiaus; Zarankaitė padėklavo Aušros poezijos, o Vytautas ir Herkulas Stroliai pagrojo B. Dvariono "Pezzo Elegico" ir Svendseno romansą.

T. Tattan-Kielaitė

dėkodama už jai pareikštą pagarbą, vasario 10 lietuvių piliečių klube surengė vaišes. Dovanų jai buvo įteikta lietuvių liaudies meno dirbinių.

Vasario 16 gimnazijai

pasiūsta 100 dolerių, likusių iš suruoštų pagerbtuvių T. Tattan-Kielaitė sausio 26 Sheraton Plaza. Dovana įteikta ponios T. Tattan vardu.

Thomas Tuttle

vasario 7 žuvo nuo gaisro, kuris kilo dėl nežinomų priežasčių. Jo žmona, Mrs. Irene Tuttle, yra New So. Bostono viešojo knygyno vedėja ir daugeliui lietuvių pažįstama.

Šv. Petro parapijinė mokykla vasario 14 iš ryto dalyvaus šv. Mišiose už Lietuvą, o po to bus Vasario 16 minėjimas parapijos salėje. Mokiniai vaidins patriotinį vaidelį, kurį pakartos dar Vasario 16 bendruomenės minėjime.

Moterų ir merginų klubas metinę vakarienę blynų balių rengia vasario mėn. 16 d. 6 val. vak. parapijos salėje prie 7-tos gatvės.

Tretininkų brolijos pamaldos nukeliamos į vasario 23, kadangi šį sekmadienį visi lietuviai dalyvaus Vasario 16 minėjime.

Mokyklos tėvų susirinkimas įvyko vasario 10. Mokyklos vadovybė kartu su tėvais aptarė daug svarbių klausimų. Tėvai, išreikšdami padėką parapijos klebonui kun. Pr. Virmauskiui, įteikė aukų mokyklai palaikyti.

Šv. Petro parapijinė mokykla, vasario 14 pradeda savaltelės atostogas. Mokytojos seselės išvyksta savaitės rekollekcijom į Brockton, Mass.

BOSTON, MASS.

BARASEVICIUS ir SONS FUNERAL HOME

254 W. Broadway
South Boston, Mass.

JOSEPH BARACEVICIUS
Laidotuvių Direktorius
Tel. ANDREW 8-2590

Waitkus FUNERAL HOME

197 Webster Avenue
PRANAS WAITKUS

Laidotuvių Direktorius
ir Balsamuotojas
Cambridge, Mass.
NOTARY PUBLIC

Patarnavimas dieną ir naktį
Nauja moderniška koplyčia šer-
menims dykai. Aptarnauja Cam-
bridge ir Bostono kolonijas žem-
niausiomis kainomis. Kainos tos
pačios ir į kitus miestus.
Reikale šaukite: Tel. TR 6-6434

NEW YORKAS

Tel. EVergreen 7-4335

Stephen Aromiskis (ARMAKAUSKAS)

Graborius-Balsamuotojas
MODERNISKA KOPLYCIA

423 Metropolitan Ave.
Brooklyn, N. Y.

Tel. STagg 2-5043

Matthew P. Ballas (BIELIAUSKAS)

FUNERAL HOME
M. P. BALLAS—Direktorius
ALB. BALTRONAS-BALTON
Reikalių Vedėjas

660 Grand Street
Brooklyn, N. Y.
NOTARY PUBLIC

EVergreen 8-9770

Joseph Garszva

GRABORIUS
BALSAMUOTOJAS

231 Bedford Ave.
Brooklyn, N. Y.

J. B. Shalins- Šalinskas

Laidotuvių Direktorius
84-02 JAMAICA AVE.
(Prie Forest Parkway Station)
Woodhaven, N. Y.

Suteikiam garbingas laidotuves.
Koplyčios nemokamai visose
miesto dalyse; veikia ventiliacija
Tel. Virginia 7-4499

Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo 40 metų sukakties

MINĖJIMAS

įvyks VASARIO 16 DIENĄ, 4 val. po pietų,

WEBSTER HALL,

119 East 11th Street,

New York, N. Y.

Pagrindinę kalbą pasakys:

NEW YORKO VALSTYBĖS GUBERNATORIUS

AVERELL HARRIMAN

Taip pat kalbės ir

prel. J. BALKŪNAS

AVERELL HARRIMAN

Meninę dalį atliks OPERETĖS choras, vad. muz. M. CIBO, ir N. Y. Moksleivių Tautinių Šokių Grupė, vad. J. MATULAITIENEI. Šokiams gros Joe F. Thomas orkestras

Rengia NEW YORKO LIETUVIŲ TARYBA

Republic Wine & Liquor Store

322 Union Ave. Brooklyn 11, N. Y.
Tel. EV 7-2089

SAV. M. IR J. JOKUBAICIAI

Didelis pasirinkimas įvairių vynu, degtinių, konjakų, midų šventėms bei kitoms progoms

WINTER GARDEN TAVERN Inc.

KABARETAS

VYT. BELECKAS savininkas

Baras. Salė vestuvėms,
parengimams, susirinkimams,
mams, etc.

1883 MADISON ST.

BROOKLYN 27, N. Y.

Tel. EV 2-9586 (Prie Forest Ave. skaitles) Edgewood